

ՑԱՆԿ

**ԿԵՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎ ՀԱՎԵԼՈՒՄՆԵՐԻ, ՈՐՈՆՑ ՆԿԱՏՄԱՄԲ
ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ԵՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ**

Արտադրանքի անվանումը	Ցուցանիշները	Թույլատրելի մակարդակները, մգ/կգ, ոչ ավելի	Ծանոթագրություն
Կենսաբանական ակտիվ հավելումներ (այսուհետ՝ ԿԱՀ)՝ հիմնականում սպիտակուցների, ամինաթթուների և դրանց համալիրների հիմքով	Անվտանգության ցուցանիշները կանոնակարգվում են սանիտարահամաճարակային հսկողության (վերահսկողության) ենթակա ապրանքներին ներկայացվող՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ հաստատված՝ միասնական սանիտարահամաճարակային և հիգիենիկ պահանջների «Ձվամթերք չոր», «Կաթնային մթերք չոր», «Բուսական սպիտակուցների իզոլատներ, խտանյութեր, հիդրոլիզատներ և տեքստուրատներ, սննդային ճարպագտված ալյուր և ալյուր, ճարպի տարբեր պարունակությամբ, ծիթատու, լոբազիների և ոչ ավանդական մշակաբույսերի սերմերից», «Կաթնային շիճուկային սպիտակուցների խտանյութեր, կազեին, կազեինատներ, կաթնային սպիտակուցների հիդրոլիզատներ», «Արյան սպիտակուցներից խտանյութեր», «Հատիկավորների, լոբազիների և այլ մշակաբույսերի սերմերի պտուղներ, փաթիլներ և ճարպագատված ալյուր դրանցից, թեփ», «Ամինաթթուներ բյուրեղային և խառնուրդներ դրանցից» կետերով:		
ԿԱՀ հիմնականում կենդանական և բուսական ծագման ճարպերի հիմքով			
ԿԱՀ բուսական ծագման ճարպերի հիմքով	Անվտանգության ցուցանիշները կանոնակարգվում են սանիտարահամաճարակային հսկողության (վերահսկողության) ենթակա ապրանքներին ներկայացվող՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ հաստատված՝ միասնական սանիտարահամաճարակային և հիգիենիկ պահանջների «Բուսական յուղեր, բոլոր տեսակները», «Բուսական յուղերի և կենդանական ճարպերի վերամշակման արտադրանք՝ ներառյալ ձկան յուղը» կետերով:		
ԿԱՀ ձկան ճարպի հիմքով	ախտածին, այդ թվում՝ սալմոնելաներ	չի թույլատրվում	25 գրամ մթերքում
ԿԱՀ կենդանական ճարպերի հիմքով	ախտածին, այդ թվում՝ սալմոնելաներ	չի թույլատրվում	10 գրամ մթերքում
	Անվտանգության ցուցանիշները կանոնակարգվում են սանիտարահամաճարակային հսկողության (վերահսկողության) ենթակա ապրանքներին ներկայացվող՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության		

	որոշմամբ հաստատված միասնական սանիտարահամաճարակային և հիգիենիկ պահանջների «Հում ճարպ տավարի, խոզի, ոչխարի և այլ սպանդի ենթակա կենդանիների, խոզաճարպ պաղեցված, սառեցված, աղ դրած, ապխտած», «Ճարպեր կենդանական հալեցված», «Կարագ կովի» կետերով:		
ԿԱՀ ճարպերի խառնուրդների հիմքով	Ըստ գերակշռող բաղադրիչի		
	Դիօքսիններ (ճարպի վերահաշվարկով)	«Բուսական յուղեր, բոլոր տեսակները», «Բուսական յուղերի և կենդանական ճարպերի վերամշակման արտադրանք» կետերով՝ ներառյալ ձկան յուղը (մարգարիներ, հրուշակեղենային ճարպեր, մայրնեզներ, ֆոսֆոտիդ խտանյութեր)	ԿԱՀ բուսական ծագման ճարպերի հիմքով
		«Ճարպ սննդային ծովային կաթնասունների և ձկան որպես դիետիկ (բուժկանխարգելիչ) սնունդ» կետով	ԿԱՀ ձկան ճարպի հիմքով
		«Հում ճարպ տավարի, խոզի, ոչխարի և այլ մորթի ենթակա կենդանիների, խոզաճարպ պաղեցված, սառեցված, աղ դրած, ապխտած» կետով	ԿԱՀ կենդանական ճարպերի հիմքով
		«Բուսական յուղերի և կենդանական ճարպերի վերամշակման արտադրանք՝ ներառյալ ձկան յուղը», (մարգարիներ, հրուշակեղենային ճարպեր, մայրնեզներ, ֆոսֆոտիդ խտանյութեր)	ԿԱՀ ճարպերի խառնուրդների հիմքով
ԿԱՀ մեծամասամբ յուրացվող ածխաջրերի հիմքով, այդ թվում՝ մեղրը ԿԱՀ բաղադրիչների հավելումներով, օշարակ և այլն	Անվտանգության ցուցանիշները կանոնակարգվում են սանիտարահամաճարակային հսկողության (վերահսկողության) ենթակա ապրանքներին ներկայացվող՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ հաստատված՝ միասնական սանիտարահամաճարակային և հիգիենիկ պահանջների «Շաքար», «Չոր բանջարեղեն, կարտոֆիլ, մրգեր, պտուղներ, սնկեր», «Օսլաներ, մրգախյուփ և դրանց վերամշակման արտադրանքը», «Մեղր» կետերով: Օշարակների համար անվտանգության ցուցանիշների հաշվարկումն ըստ չոր նյութերի («Շաքար» կետը)		
ԿԱՀ սննդային թելերի հիմքով (բջջանյութ, խեժ, պեկտին, մանր բյուրեղային բջջանյութ, թեփ, մրգերի օլիգոշաքարներ, խիտոզան և այլ պոլիշաքարներ)	Թունավոր տարրեր		
	կապար	1,0	
	արսեն	0,2	
	կադմիում	0,1	
	սնդիկ	0,03	
	Միկոտոքսիններ		կանոնակարգվում են ըստ հումքի
	Պեստիցիդներ		
	ՀՔՑՀ-ի, (α-, β-, γ-իզոմերներ)	0,5	
	ԴԴՏ-ի և դրա մետաբոլիտներ	0,02	
հեպտաքլոր	չի թույլատրվում < 0,002		

	ալդրին	չի թույլատրվում < 0,002		
	Մանրէաբանական ցուցանիշներ			
	ՄԱՖԱՄ, ԳԱՄ/ գ, ոչ ավելի	5x10 ⁴		
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 0,1 գ. մթերքում	չի թույլատրվում		
	աղիքային ցուպիկ (E.coli) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում		
	ախտածին, այդ թվում սպլոննելաներ 25 գ. մթերքում	չի թույլատրվում		
	խմորասնկեր և բորբոսասնկեր, ԳԱՄ/գ. ոչ ավելի	100		
ԿԱՀ մաքուր հումքի (վիտամիններ, հանքային նյութեր, օրգանական թթուներ և այլն) կամ խտանյութերի (բույսերի մզվածքներ և այլն) հիմքով տարբեր լցվածքների օգտագործմամբ, այդ թվում չոր խտանյութեր ըմպելիքների համար	Թունավոր տարրեր			
	կապար	5,0		
	արսեն	3,0		
	կադմիում	1,0		
	սնդիկ	1,0		
	Պեստիցիդներ			բուսական բաղադրիչների ներառմամբ արտադրանքի համար
	ՀՔՑՀ-ի, (α-, β-, γ-իզոմերներ)	0,1		
	ԴԴՏ-ի և դրա մետաբոլիտներ	0,1		
	հեպտաքլոր	չի թույլատրվում < 0,002		
	ալդրին	չի թույլատրվում < 0,002		
	Մանրէաբանական ցուցանիշներ			
	ՄԱՖԱՄՔ, ԳԱՄ/ գ, ոչ ավելի	5x10 ⁴		
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 0,1 գ. մթերքում	չի թույլատրվում		
	աղիքային ցուպիկ (E.coli) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում		
ախտածին, այդ թվում սպլոննելաներ 10 գ. մթերքում	չի թույլատրվում			
խմորասնկեր և բորբոսասնկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	100			
ԿԱՀ բնական հանքանյութերի հիմքով (ցեոլիտներ և այլն.), այդ թվում մումիե	Թունավոր տարրեր			
	կապար	6,0		
	արսեն	3,0		
		12,0	մումիե	
	կադմիում	1,0		
	սնդիկ	1,0		
	Մանրէաբանական ցուցանիշներ			
	ՄԱՖԱՄՔ, ԳԱՄ/ գ, ոչ ավելի	1x10 ⁴		

	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 0,1 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ոսկեգույն ստաֆիլակոկ (S. aureus) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ախտածին, այդ թվում՝ սպմոնելաներ 10 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ցերեուս (B. cereus)	200	
	խմորասնկեր և բորբոսասնկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	100	
ԿԱՀ բուսական հիմքով, այդ թվում՝ ծաղիկների փոշի՝ չոր (թեյեր)	Թունավոր տարրեր		
	կապար	6,0	
	արսեն	0,5	
	կադմիում	1,0	
	սնդիկ	0,1	
	Պեստիցիդներ **		
	ՀՔՑՀ-ի, (α-, β-, γ-իզոմերներ)	0,1	
	ԴԴՏ-ի և դրա մետաբոլիտներ	0,1	
	հեպտաքլոր	չի թույլատրվում < 0,002	
	ալդրին	չի թույլատրվում < 0,002	
հեղուկային (ելիքսիր, բալզամներ և այլն)	Թունավոր տարրեր		
	կապար	0,5	
	արսեն	0,05	
	կադմիում	0,03	
	սնդիկ	0,01	
	Պեստիցիդներ		
	ՀՔՑՀ-ի, (α-, β-, γ-իզոմերներ)	0,1	
	ԴԴՏ-ի և դրա մետաբոլիտներ	0,1	
	հեպտաքլոր	չի թույլատրվում < 0,002	
	ալդրին	չի թույլատրվում < 0,002	
հաբեր, դեղապարկուճներ, փոշենման	Մանրէաբանական ցուցանիշներ		
	ՄԱՖԱՄՔ, ԳԱՄ/ գ, ոչ ավելի	1×10^4	
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 0,1 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	աղիքային ցուպիկ (E.coli) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ոսկեգույն ստաֆիլակոկ (S. aureus) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ախտածին, այդ թվում՝ սպմոնելաներ 10 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	

	խմորասանկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	100	
	բորբոսասանկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	100	
	ցերեուս (B. cereus)	200	
հեղուկ, ասեպտիկ լցման	Պետք է բավարարեն արդյունաբերական մանրէազերծվածության պահանջներին պահածոների համապատասխան խմբերի համար սանիտարահամաճարակային հսկողության (վերահսկողության) ենթակա ապրանքներին ներկայացվող՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ հաստատված միասնական սանիտարահամաճարակային և հիգիենիկ պահանջներին:		
հեղուկ օշարակների, էլիքսիրների, թուրմերի, բալզամների և այլնի տեսքով	ՄԱՖԱՄՔ, ԳԱՄ/ գ, ոչ ավելի	5×10^3	
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ախտածին, այդ թվում սալմոնելաներ 10 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	խմորասանկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	50	
	բորբոսասանկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	50	
	ցերեուս (B. cereus)	200	
չորացրած դեղաբույսերի խառնուրդներ (թեյեր)	ՄԱՖԱՄՔ, ԳԱՄ/ գ, ոչ ավելի	5×10^5	
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 0,01 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	աղիքային ցուպիկ (E.coli) 0,1 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ախտածին, այդ թվում սալմոնելաներ 10 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	խմորասանկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	100	
	բորբոսասանկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	10^3	
ԿԱՀ թեյեր (մանկական չոր)	ՄԱՖԱՄՔ, ԳԱՄ/ գ, ոչ ավելի	5×10^3	
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 0,1 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	աղիքային ցուպիկ (E.coli) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ոսկեգույն ստաֆիլակոկ (S. aureus) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ախտածին, այդ թվում սալմոնելաներ 25 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	խմորասանկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	50	
	բորբոսասանկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	50	

	ցերեռա (<i>B. cereus</i>)	200	
ԿԱՀ՝ միս-կաթնային հումքի վերամշակման հիմքով, այդ թվում՝ ենթամթերքի, թռչնի, հողվածոտանիների, երկկենցաղների, մեղվաբուծության մթերքի (մայր մեղվի կաթ, ակնամում և այլն)՝ չոր	Թունավոր տարրեր		
	կապար	1,0	
	արսեն	1,5	
	կադմիում	1,0	
	սնդիկ	0,2	
	Միկոտոքսիններ՝ աֆլատոքսին M1	0,0005	կաթնային հումքի վերամշակման հիմքով ԿԱՀ-երի համար
	Պեստիցիդներ		
	ՀՔՑՀ-ի, (α - , β - , γ - իզոմերներ)	0,1	
	ԴԴՏ-ի և դրա մետաբոլիտներ	0,1	
	հեպտաքլոր	չի թույլատրվում < 0,002	
	ալդրին	չի թույլատրվում < 0,002	
ԿԱՀ՝ մսային հումքի (այդ թվում՝ թռչնի ենթամթերքի) վերամշակման հիմքով	Հակաբիոտիկներ		
	լուամիցետին (քլորամֆենիկոլ) <0,01մգ/կգ < 0,0003 մգ/կգ մթերքի	չի թույլատրվում	
	տետրացիկլինի խումբ < 0,01 մգ/կգ մթերքի	չի թույլատրվում	
	բացիտրացին < 0,02 մգ/կգ մթերքի	չի թույլատրվում	
ԿԱՀ՝ կաթնային հումքի հիմքով	Հակաբիոտիկներ		
	լուամիցետին (քլորամֆենիկոլ) <0,01մգ/կգ < 0,0003 մգ/կգ մթերքի	չի թույլատրվում	
	տետրացիկլինի խումբ < 0,01 մգ/կգ մթերքի	չի թույլատրվում	
	ստրեպտոմիցին < 0,2 մգ/կգ մթերքի	չի թույլատրվում	
	պենիցիլիններ < 0,004 մգ/կգ մթերքի	չի թույլատրվում	
	Պեստիցիդներ		
	ՀՔՑՀ-ի, (α - , β - , γ - իզոմերներ)	0,1	
	ԴԴՏ-ի և դրա մետաբոլիտներ	0,1	
	հեպտաքլոր	չի թույլատրվում < 0,002	
	ալդրին	չի թույլատրվում < 0,002	
	Դիօքսիններ	չի թույլատրվում	
	Մելամին < 1մգ/կգ մթերքի	չի թույլատրվում	
	Մանրէաբանական ցուցանիշներ		
ՄԱՖԱՄՔ, ԳԱՄ/ գ,	1x10 ⁴		

	ոչ ավելի		
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 0,1 գ. մթերքում	չեն թույլատրվում	
	աղիքային ցուպիկ (E.coli) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ոսկեգույն ստաֆիլակոկ (S. aureus) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ախտածին, այդ թվում՝ սպլոննելաներ 10 գ. մթերքում	չեն թույլատրվում	
	խմորասնկեր և բորբոսասնկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	200	մեղվաբուծության արտադրանքի համար
ԿԱՀ ձկան, ծովային անողնաշարավորների, խեցգետնակերպերի, փափկամարմինների և այլ ծովամթերքի, ծովային բուսականության (ջրիմուռներ և այլն) հիմքով չոր	Թունավոր տարրեր		
	կապար	10	
	արսեն	12	
	կադմիում	2,0	
	սնդիկ	0,5	
	Պեստիցիդներ		
	ՀՔՑՀ-ի, (α-, β-, γ-իզոմերներ)	0,2	
	ԴԴՏ-ի և դրա մետաբոլիտներ	2,0	
	հեպտաքլոր	չի թույլատրվում < 0,002	
	ալդրին	չի թույլատրվում < 0,002	
	Դիօքսիններ	չի թույլատրվում	
	Մանրէաբանական ցուցանիշներ		
	ՄԱՖԱՄՔ, ԳԱՄ/գ, ոչ ավելի	1x10 ⁴	
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 0,1 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	աղիքային ցուպիկ (E.coli) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ոսկեգույն ստաֆիլակոկ (S. aureus) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ախտածին, այդ թվում՝ սպլոննելաներ 10 գ. մթերքում	չեն թույլատրվում	
խմորասնկեր և բորբոսասնկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	200	բուսական ծովային օրգանիզմներից ստացված ԿԱՀ-երի համար	
ԿԱՀ պրոբիոտիկ մանրէների հիմքով	Թունավոր տարրեր		
	կապար	0,1	
	արսեն	0,05	
	կադմիում	0,03	
	սնդիկ	0,005	
	Պեստիցիդներ		
	ՀՔՑՀ-ի, (α-, β-, γ-իզոմերներ)	0,05	

	ԴԴՏ-ի և դրա մետաբոլիտներ	0,05	
	հեպտաքլոր	չի թույլատրվում < 0,002	
	ալդրին	չի թույլատրվում < 0,002	
ԿԱՀ չոր, մանրէների մաքուր կուլտուրաների հիմքով	Մանրէաբանական ցուցանիշներ		
	պրոբիոտիկներ, ԳԱՄ/գ., ոչ պակաս	1×10^9	
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 2,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ոսկեգույն ստաֆիլակոկ (S. aureus) 2,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ախտածին, այդ թվում՝ սալմոնելաներ 10 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	խմորասնկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	10	
	բորբոսասնկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	10	
ԿԱՀ չոր, մանրէների մաքուր կուլտուրաների հիմքով, ամինաթթուների, միկրոտարրերի, մոնո-, երկ- և օլիգոազաքարների ավելացմամբ	պրոբիոտիկներ, ԳԱՄ/գ., ոչ պակաս	1×10^8	
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	աղիքային ցուպիկ (E.coli) 5,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ոսկեգույն ստաֆիլակոկ (S. aureus) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ախտածին, այդ թվում՝ սալմոնելաներ 10 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	խմորասնկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	50	
	բորբոսասնկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	50	
ԿԱՀ հեղուկ խտացրած մանրէների մաքուր կուլտուրաների հիմքով	պրոբիոտիկներ, ԳԱՄ/գ., ոչ պակաս	1×10^{10}	
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 10,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ոսկեգույն ստաֆիլակոկ (S. aureus) 10,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ախտածին, այդ թվում՝ սալմոնելաներ 50 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	խմորասնկեր և բորբոսասնկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	10	
ԿԱՀ հեղուկ խտացրած մանրէների մաքուր կուլտուրաների հիմքով	պրոբիոտիկներ, ԳԱՄ/գ., ոչ պակաս	1×10^7	
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 10,0 գ.	չի թույլատրվում	

	մթերքում		
	ոսկեգույն ստաֆիլակոկ (S. aureus) 10,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ախտածին, այդ թվում՝ սալմոնելաներ 50 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	խմորասնկեր և բորբոսասնկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	10	
ԿԱՀ՝ բիաբջիջ ջրիմուռների, բորբոսներ և դրանց լիզատների հիմքով (սպիրուլինա, քլորելա և այլն)	Թունավոր տարրեր		
	կապար	2,0	
	արսեն	1,0	
	կադմիում	1,0	
	սնդիկ	0,1	
	Նիտրատներ	1000	ջրիմուռների հիմքով ԿԱՀ-երի համար
	Պեստիցիդներ		
	ՀՔՑՀ-ի, (α-, β-, γ-իզոմերներ)	0,1	
	ԴԴՏ-ի և դրա մետաբոլիտներ	0,1	
	հեպտաքլոր	չի թույլատրվում < 0,002	
	ալդրին	չի թույլատրվում < 0,002	
	Մանրէաբանական ցուցանիշներ		
	ՄԱՖԱՄ-Ք, ԳԱՄ/ գ., ոչ ավելի	1x10 ⁴	
	ԱՑԽՄ (կոլիձևեր) 0,1 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	աղիքային ցուպիկ (E.coli) 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	ախտածին, այդ թվում՝ սալմոնելաներ 10 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	
	խմորասնկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	10	խմորների և դրանց լիզատների համար
		100	ջրիմուռների համար
	բորբոսասնկեր, ԳԱՄ/գ., ոչ ավելի	50	խմորների և դրանց լիզատների համար
		100	ջրիմուռների համար
պրոդուցենտի կենդանի բջիջներ 1,0 գ. մթերքում	չի թույլատրվում	խմորների և դրանց լիզատների համար	

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ-ՆԱԽԱՐԱՐ

Դ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հավելված N 2
 ՀՀ կառավարության 2014 թվականի
 հոկտեմբերի 30-ի N1210 - Ն որոշման

**ՄՆՆԴԱՄԹԵՐՔՈՒՄ ԿԵՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎ ՀԱՎԵԼՈՒՄՆԵՐԻ
 ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԹՈՒՅԼԱՏՐԵԼԻ ՄԱԿԱՐԴԱԿՆԵՐԸ (ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՀՈՒՄՔԻ ԵՎ
 ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՀՈՒՄՔԻՑ ՍՏԱՑՎԱԾ ԲՈՒՐԱՎԵՏԻՉՆԵՐԻ ՀԱՇՎԻՆ)**

Կենսաբանական ակտիվ նյութերը	Սննդամթերքը	Առավելագույն մակարդակը մգ/կգ (լ)
Բետա- Ազարոն	Ալկոհոլային խմիչքներ	1,0
Կվասսին (կիրառման ոլորտը սահմանափակված է միայն նշված սննդամթերքի տեսակներով)	Ոչ ալկոհոլային ըմպելիքներ	0,5
	Հացաբուլկեղենային արտադրանք	1,0
	Ալկոհոլային խմիչքներ	1,5
Կումարին	Հացաբուլկեղենային արտադրանք՝ դարչինի օգտագործմամբ (պիտակի վրա նշմամբ)	50,0
	Հացաբուլկեղենային արտադրանք	15,0
	Չոր նախաճաշեր հացահատիկից՝ ներառյալ խյուս (մյուսլի)	20,0
	Աղանդեր	5,0
Մենթաֆուրան	Անանուխ պարունակող հրուշակեղենային արտադրանք	500
	Անանուխ պարունակող և շնչառություն թարմացնող մանրահրուշակեղեն (արտադրանքի միավորի 1գ-ից ոչ ավելի զանգվածով)	3000
	Մաստակ	1000
	Անանուխ պարունակող ալկոհոլային խմիչքներ	200
Մեթիլվազենոլ (4-ալլիլ-1,2-մեթօքսիբենզոլ) (միայն բուսական հումքից ստացված բուրավետիչների օգտագործմամբ պատրաստված սննդամթերքի համար)	Կաթ պարունակող մթերքներ	20,0
	Մսային կիսապատրաստվածքներ և մսամթերք՝ ներառյալ ընտանի և վայրի թռչնի միսը	15,0
	Ձկան կիսապատրաստվածքներ և ձկնամթերք	10,0
	Ապուրներ և սոուսներ	60,0
	Օգտագործման համար պատրաստի ակրատներ	20,0
	Ոչ ալկոհոլային ըմպելիքներ	1,0
Պուլեգոն	Անանուխ պարունակող հրուշակեղենային արտադրանք	250
	Անանուխ պարունակող և շնչառություն թարմացնող մանրահրուշակեղեն (արտադրանքի միավորի 1գ-ից ոչ ավելի զանգվածով)	2000
	Մաստակ	350
	Անանուխ պարունակող ոչ ալկոհոլային ըմպելիքներ	20,0
	Անանուխ պարունակող ալկոհոլային խմիչքներ	100
Սաֆրոլ (1-ալլիլ-3,4-մեթիլենտրկօքսիբենզոլ) (միայն բուսական հումքից ստացված բուրավետիչների օգտագործմամբ պատրաստված սննդամթերքի)	Մսային կիսապատրաստվածքներ և մսամթերք՝ ներառյալ ընտանի և վայրի թռչնի միսը	15,0
	Ձկան կիսապատրաստվածքներ և ձկնամթերք	15,0
	Ապուրներ և սոուսներ	25,0
	Ոչ ալկոհոլային ըմպելիքներ	1,0

համար)		
Ցիանթթու	Նուգա, նշակարկանդակ(մարցիպան), դրանց փոխարինիչներ (սմանակներ) և նմանօրինակ մթերք	50,0
	Պահածոյացված մրգեր՝ կորիզներով	5,0
	Ալկոհոլային խմիչքներ	35,0
Թույուն (ալֆա և բետա)	Ալկոհոլային խմիչքներ	10,0
	Ափսինթի օգտագործմամբ արտադրված ալկոհոլային խմիչքներ	35,0
	Ոչ ալկոհոլային խմիչքներ, արտադրված ափսինթի օգտագործմամբ	0,5
Տեուկրին A (կիրառման ոլորտը սահմանափակված է միայն նշված սննդամթերքի տեսակներով)	Դառը համով ալկոհոլային խմիչքներ, այդ թվում՝ լիկյորներ	5,0
	Ալկոհոլային խմիչքներ	2,0
Էստրագոլ (1-ալլիլ-4 մեթօքսիբենզոլ) (միայն բուսական հումքից ստացված բույրավետիչների օգտագործմամբ պատրաստված սննդամթերքի համար)	Կաթ պարունակող մթերքներ	50,0
	Տեխնոլոգիապես մշակված բանջարեղեն, մրգեր (ներառյալ սնկերը, արմատները, արմատապտուղները, հացալոբազգիները և լոբազգիները), ընկույզներ և սերմեր	50,0
	Ձկնային արտադրանք	50,0
	Ոչ ալկոհոլային խմիչքներ	10,0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ-ՆԱԽԱՐԱՐ

Դ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հավելված N 3
ՀՀ կառավարության 2014 թվականի
հոկտեմբերի 30-ի N 1210 - Ն որոշման

**Հատուկ նշանակության սննդամթերքի և կենսաբանական ակտիվ հավելումների
կազմում չափահասների համար սննդային և կենսաբանական ակտիվ նյութերի
օրական սպառման մեծությունները (էներգետիկ արժեքը՝ 10000Կջ և 2300 ԿԿԱԼ)**

Սննդային և կենսաբանական ակտիվ բաղադրիչները	Կենդանական և բուսական ծագման ավանդական սննդամթերքը և պարենային հումքը	Սննդային և կենսաբանական ակտիվ նյութերի ավանդական աղբյուրներին համանման այլընտրանքային աղբյուրները	Սպառման նույնական մակարդակը (մկգ, մգ, գ, ԳԱՄ/օրը)	Վերին թույլատրելի սպառման մակարդակը (մկգ, մգ, գ, ԳԱՄ/օրը)
Ամինաթթուներ				
Ամինաթթուներ	Կենդանական և բուսական ծագման սպիտակուցներ	Քիմիական սինթետիկ ճանապարհով ստացված կենդանական, բուսական, կենսատեխնոլոգիական ծագման ոչ ավանդական հումք		
<i>Անփոխարինելի</i>				
Վալին	-/-	-/-	2,5 գ	3,9 գ
Իզոլեյցին	-/-	-/-	2,0 գ	3,1 գ
Լեյցին	-/-	-/-	4,6 գ	7,3 գ
Լիզին	-/-	-/-	4,1 գ	6,4 գ
Մեթիոնին+ցիստեին	-/-	-/-	1,8 գ	2,8 գ
Տրեոնին	-/-	-/-	2,4 գ	3,7 գ
Տրիպտոֆան	-/-	-/-	0,8 գ	1,2 գ
Ֆենիլալանին+տիրոզին	-/-	-/-	4,4 գ	6,9 գ
<i>Փոխարինելի</i>				
Ալանին	-/-	-/-	6,6 գ	10,6 գ
Արգինին	-/-	-/-	6,1 գ	9,8 գ
Ասպարազինաթթու	-/-	-/-	12,2 գ	19,5 գ
Գիստիդին	-/-	-/-	2,1 գ	3,4 գ
Գլիցին	-/-	-/-	3,5 գ	5,6 գ
Գլուտամինաթթու	-/-	-/-	13,6 գ	21,8 գ
Գլուտամին	-/-	-/-	0,5 գ	1,0 գ., (մարզիկներ ի համար՝ 5,0 գ)
Սերին	-/-	-/-	8,3 գ	13,3 գ

Տաուրին	-/-	-/-	400 մգ	1,2 գ
Օրնիտին	-/-	-/-	200 մգ	800 մգ
Պրոլին	-/-	-/-	4,5 գ	7,2 գ
Ճարպաթթուներ				
Հագեցած ճարպաթթուներ շղթայի միջին երկարությամբ (C8-C14)	Կովի կաթի ճարպեր, արմավենու յուղ և բնական այլ աղբյուրներ	--	15 գ (մարզիկների համար)	25 գ
Միաչիագեցած ճարպաթթուներ (միրիստոլեինաթթու, պալմիտինաթթու, օլեինաթթու, էրուկաթթու)	Ձկների և ծովային կաթնասունների ճարպեր, բուսական յուղեր (ծիթապտղի, կանճրակի, քունջութի, դդումի սերմերի)	Փորսուղի, արջամուկի ճարպ	15 գ	-
Պոլիչիագեցած ճարպաթթուներ	Բուսական ծագման ճարպեր, ձկան և բնական այլ աղբյուրներից ճարպեր	Դդումի յուղ (Cucurbita), շնածկան յարդի ճարպ	12 գ	20 գ
օմեգա-3 ցեղի	Բուսական ծագման ճարպեր (կտավատի, սոյայի, մանանեխի, քունջութի, խաչածաղկավոր ներ բանջարեղենի սերմերից և այլն), ձկան մկանային ճարպեր, ծովային կաթնասունների ճարպեր (շնածկան, բրատուկի յարդ և այլն) բնական այլ աղբյուրներից	-	2,0 գ	5,0 գ
էյկոզապենտանաթթու	-/-	-	600 մգ	-
դոկոզահեքսանաթթու	-/-	-	700 մգ	-
ալֆալինոլենաթթու	-/-	-	700 մգ	-
օմեգա-6 ցեղի՝	Բուսական ծագման յուղեր՝ ներառյալ ընկույզների և բնական այլ աղբյուրներից յուղեր	Հաղարջի (Ribes L.) յուղ, ապուզանի (Oenothera biennis) յուղ, գաղտիկուրի (Borago officinalis) յուղ, կենսատեխնոլոգիա- կան ծագման յուղեր	10 գ	-
լինոլենաթթու	-/-	-/-	1 գ	-
գամմա-լինոլենաթթու	-/-	-/-	600 մգ	-

կոնյուգացված լինելնաթափում	Կենդանական ծագման ճարպեր	Անջատված կանճրակի և արևածաղիկի յուղեր	800 մգ	1200 մգ
Ալկոքսիգլիցերիդներ (ալկիլգլիցերիդներ)	Ձկների (շերեփածուկ, լոքո և այլն), շնածկների լյարդ, կրծքի կաթ, տավարի և խոզի լյարդ և բնական այլ աղբյուրներ	-	1 գ	2 գ
Ֆիտոստերիններ				
բետասիտոստերին	Սոյա, գազար, թուզ, համեմ, սննդային այլ աղբյուրներ	Բոխնու (Angelica archangelica) արմատը, պտուղը, նարդեպի (Ferula ferulaeoides) արմատ, ճնճղապաշարի (Capsella bursa-pastoris) վերգետնյա մաս, մատուտակի (Glycyrrhiza glabra) արմատ	100 մգ	450 մգ
Բետա-սիտոստերոլ-D-գլիկոզիդ	Գազար, նարինջ	Չինական կիտրոնաթուփի (Schisandra chinensis) փայտանյութ	100 մգ	600 մգ
Ստիգմաստերին	Սոյա, լոբի, տոմատ, մասուր	Բճավոր կաթնափուշի (Silybum marianum) սերմեր	100 մգ	600 մգ
Սկվալեն	Բուսական յուղեր (ծիթապտուղ, բրինձ և այլն)	Ամարանտայի (Amarantus cruentus) յուղ, շնածկան և կետի լյարդի ճարպ	0,4 գ	1,5 գ
Ֆոսֆոլիպիդներ (ֆոսֆատիդիլխոլին, լեցիտին), ֆոսֆատիդիլթեանոլամին, ֆոսֆատիդիլսերին և այլն	Բուսական յուղեր, թռչնի ձու	-	7 գ	15 գ
Մոնո և երկշաքարներ				
Մոնո և երկշաքարներ	Մրգեր, բանջարեղեն, կաթ և դրանց հիմքով պատրաստված սննդամթերք	Քիմիական սինթեզի ճանապարհով ստացված պոլիշաքարների ֆերմենտատիվ հիդրոլիզի մթերքներ, և կենսատեխնոլոգիական ծագման մթերքներ	21 գ (ավելացված մոնո և երկշաքարները՝ օրական սննդակարգի կալորիականության 10 %),	65 գ
Մոնոշաքարներ				
Խաղողաշաքար	Մրգեր, բանջարեղեն, մեղր և դրանց հիմքով ստացված մթերքներ	Պոլիշաքարների հիդրոլիզից ստացված մթերքներ և կենսատեխնոլոգիական ծագման	-	25 գ

		մթերքներ		
Մրգաշաքար	Մրգեր, բանջարեղեն, մեղր և դրանց հիմքով ստացված մթերքներ	Պոլիշաքարների (ինուլինի) հիդրոլիզից ստացված մթերքներ և կենսատեխնոլոգիական ծագման մթերքներ	35 գ	45 գ
Գալակտոզ	Կաթ և կաթնամթերք	Կաթնաշաքարի հիդրոլիզից ստացված մթերքներ	0,7 գ	2 գ
D-ռիբոզա	Մտնում է բուսական և կենդանական բջիջների ՌԼԹ-ների կազմ (յարդ, սաղմոնակերպ ձկների սերմնագեղձեր, ծլած հացահատիկ)	Կենսատեխնոլոգիական ծագման մթերք	0,2 գ	1,0 գ, (մարզիկների համար՝ 4,0 գ)
Երկշաքարներ(միայն հատուկ նշանակության սննդամթերքի համար)				
Սախարոզ	Շաքար, մրգեր, բանջարեղեն և դրանց հիմքով ստացված մթերքներ	Պոլիշաքարների (օսլայի) հիդրոլիզից ստացված մթերքներ	21 գ (ավելացված շաքարը՝ օրական սննդակարգի կալորիականության 10 %),	65 գ
Գարեշաքար	Ածխի լուծամզվածք, ծլած հացահատիկներ	Պոլիշաքարների (օսլայի) հիդրոլիզից ստացված մթերքներ	-	65 գ
Կաթնաշաքար	Կաթ և կաթնամթերք		15 գ	30 գ
Բազմատոմային ցիկլիկ սպիրտեր				
Քսիլիտ	Մրգեր և բանջարեղեն	Քսիլանների (կեչու փայտանյութի, եգիպտացորենակորթի, բամբակի կլեպահանի և այլն) հիդրոլիզից ստացված մթերքներ	15 գ	40 գ
Սորբիտ	Խնձոր, բալ, տանձ, սալոր, արոսենի, ալոճենի	Քիմիական սինթեզի մթերք, ճնճապաշարի (Capsella bursa-pastoris) վերգետնյա մաս, սովորական հայենու (Fraxinus excelsior) կեղև , եգնալզույի (Plantago major) տերևներ	15 գ	40 գ
Մանիտ	Նուռ, նռան հյութ, նեխուր	Կենսատեխնոլոգիական սինթեզի ճանապարհով ստացված	1,0 գ	3,0 գ
Էրիտրիտ	Մրգեր, գինի, գարեջուր, սոյայից սոուսներ	Եգիպտացորենի և ցորենի օսլայի կենսատեխնոլոգիա-	15 գ	45 գ

		կան մշակման մթերք		
Մոնոշաքարների ածանցյալներ				
Գլյուկոզամին	Կենդանական ծագման ենթամթերք	Թոչունների, կենդանիների, ծովային օրգանիզմների, խիտինի կոճիկային հյուսվածքի հիդրոլիզի մթերքներ	0,7 գ	1,5 գ
Գալակտոզամին	Կենդանական ծագման ենթամթերք, ծովակաղամբ	Թոչունների, կենդանիների, ծովային օրգանիզմների, կոճիկային հյուսվածքի հիդրոլիզի մթերքներ	0,7 գ	1,5 գ
Հիալուրոնաթթու	Կենդանական ծագման ենթամթերք	Թոչունների, կենդանիների, ծովային օրգանիզմների, կոճիկային հյուսվածքի հիդրոլիզի մթերքներ	50մգ	150մգ
Գլյուկուրոնաթթու	Կենդանական ծագման ենթամթերք, ծովակաղամբ, խաղող, բարձորակ սնկեր, թեյասունկ, լոլիկներ, խնձորներ	Երիցուկ դեղատնային (Matricaria chamomilla), խեժափիճի ամերիկյան (Larixlaricina), թոչունների, կենդանիների, ծովային օրգանիզմների, կոճիկային հյուսվածքի հիդրոլիզի մթերքներ	0,5 գ	0,75 գ
Մրգաօլիգոշաքարներ	Կենդանական ծագման ենթամթերք	Թոչունների, կենդանիների, ծովային օրգանիզմների, կոճիկային հյուսվածքի հիդրոլիզի մթերքներ	5,0 գ	10,0 գ
Գլյուկոզամինազլյուկան	Կենդանական ծագման ենթամթերք	Թոչունների, կենդանիների, ծովային օրգանիզմների, կոճիկային հյուսվածքի հիդրոլիզի մթերքներ	300 մգ	600 մգ
Խոնդրոիտինսուլֆատ	Կենդանական ծագման ենթամթերք	Թոչունների, կենդանիների, ծովային օրգանիզմների, կոճիկային հյուսվածքի հիդրոլիզի մթերքներ	0,6 գ	1,2 գ
Պոլիշաքարներ, այդ թվում՝				
Գալակտո- և գլյուկոմանաններ	Մտնում է բուսական յորձերի	Ծնեբեկ դեղատու, սերմեր (Asparagus	2,5 գ	8 գ

	կազմի մեջ, չգտված գինիներ, գարեջուր, նեցուկներ խմորի համար	officinalis), սպիտակ ուռենու (Salix alba) փայտանյութ, գարեջրի խմորիչներ		
Պոլիֆրուկտոզաներ (ինուլին և այլն)	Գետնախնձոր, եղերդ	Կրատուկի (Arctium lappa), արմատներ կոճղարմատներ, կաթուղի (Carlina acaulis) արմատներ, բծավոր կաթնափուշի (Silybum marianum) արմատներ, դեղատու խատուտիկի (Taraxacum officinale արմատներ	2,5 գ	8 գ
Արաբինոգալակտան	Մտնում է բուսական լորձերի կազմի մեջ	Խեժափիճու փայտանյութի լուծամզվածք	10 գ	20 գ
Խիտոզան	Կենդանական ծագման ենթամթերք	Խեցգետնակերպերի խեփոր, միջատների խիտին	3 գ	7 գ
Բետազյուկաններ	Սնկեր, հացաբույսերի սերմեր	Հացաթխման խմորիչներ	200 մգ	1000 մգ
Սննդային մանրաթելեր				
Սննդային մանրաթելեր			20 գ	40 գ
այդ թվում՝ լուծվողներ՝ պեկտին, հանձրույթ, կարագինաններ, ագար- գար, հումիարաբիկ, ալգինատներ, արաբինոգալակտաններ և այլն	Խնձոր, թուրինջ, սև հապալաս, բոնչի, ծորենի, ծովային ջրիմուռներ, կորիզային մրգային ծառեր, ծավարեղեն, հացազգիներ, բազուկ և այլն	Չանգակածաղիկի (Platycodon grandiflorus) արմատներ, կտավատի (Linum usitatissimum) սերմերը, կարբոքսիմեթիլ թաղանթանյութ	2 գ	6 գ
չլուծվող				
թաղանթանյութ, հեմիթաղանթանյութ, փայտաբամբակ և այլն	Կաղամբ, ծիրան, ցիտրուսների պտուղներ, տերևային կանաչեղեն, խնձոր, գազար և այլն	Մատուտակի (Glycyrrhiza glabra) արմատներ, կոճղարմատներ	20գ	40 գ
Միկրոնուտրիենտներ				
Վիտամիններ				
Վիտամին C	Մասուր քաղցր պղպեղ, սև հաղարջ, չիչխան, մորի, ցիտրուսներ, կիվի, կաղամբ, կանաչ ոլոռ, կանաչ	Ստացված քիմիական սինթետիկ միջոցով, ինչպես նաև փշատերև, սովորական գայլուկի (Humulus lupulus)	90մգ	900 մգ

	սոխ, կարտոֆիլ	ծաղիկներ, աովույտի (Medicago sativa) դալարներ, ացերուլայի (Malpighia glabra L.) պտուղներ		
Վիտամին B1	Խոզի միս՝ առանց ճարպի, լյարդ, երիկամներ, ծավարեղեն (վարսակ, հնդկաձավար, կորեկաձավար), հաց (տարեկանի ալյուրից), լոբազգի- ներ, կանաչ ոլոռ	Ստացված քիմիական սինթետիկ ճանապարհով, գարեջրի խմորիչներ	1,5 մգ	5,0 մգ
Վիտամին B2	Լյարդ, երիկամներ, կաթնաշոռ, պանիր, մասուր, անարատ կաթ, լոբազգիներ, կանաչ ոլոռ, միս, ծավարեղեն (վարսակ, հնդկաձավար, կորեկաձավար), պղպեղ, կարտոֆիլ նուռ, հաց (խոշոր աղացած ալյուրից)	Ստացված քիմիական, կենսատեխնոլոգիական և սինթետիկ ճանապարհով, հացաթխման խմորիչներ	1,8 մգ	6,0 մգ
Վիտամին B6	Լյարդ, երիկամներ, թոչուն, միս, ձուկ, լոբազգիներ, ծավարեղեն (վարսակ, հնդկաձավար, կորեկաձավար), պղ պեղ, կարտոֆիլ նուռ, հաց (խոշոր աղացած ալյուրից)	Ստացված քիմիական սինթետիկ ճանապարհով, գարեջրի խմորիչներ	2,0 մգ	6,0 մգ
Վիտամին PP	Լյարդ, պանիր, միս, երշիկներ, ծավարեղեն (վարսակ, հնդկաձավար, կորեկաձավար), լոբազգիներ հաց (խոշոր աղացած ցորենի ալյուրից)	Ստացված քիմիական, սինթետիկ ճանապարհով, հացաթխման խմորիչներ	20,0 մգ	60,0 մգ
Ֆոլիաթթու	Լյարդ, բրատուկի լյարդ, լոբազգիներ, հաց տարեկանի ալյուրից, կանաչեղեն (կարոս, սպանախ,	Ստացված քիմիական սինթետիկ ճանապարհով, գարեջրի խմորիչներ	400 մկգ	600 մկգ

	մառուլ և այլն)			
Վիտամին B12	Լյարդ, երիկամներ, միս, ձուկ	Ստացված քիմիական սինթետիկ ճանապարհով, գարեջրի խմորիչներ	3 մկգ	9 մկգ
Պանտոտենաթթու	Լյարդ, երիկամներ, միս, ձուկ, լոբազգիներ, թռչուն, ձվի դեղնուց, լոլիկներ	Ստացված քիմիական սինթետիկ ճանապարհով, գարեջրի խմորիչներ, ցորենի սաղմ	5 մգ	150 մգ
Բիոտին	Լյարդ, երիկամներ, լոբազգիներ, ձու, ոլոռ, սոյա	Ստացված քիմիական սինթետիկ ճանապարհով, գարեջրի խմորիչներ	50 մկգ	150 մկգ
Վիտամին A	Լյարդ, բրատուկի լյարդ, սերուցքային կարագ, կաթնամթերք, ձուկ	Ձկան ճարպ, կենսատեխնոլոգիական սինթետիկ արտադրանք (ծիրանաներկ մանրէներ Halobacterium halobium)	0,9 մգ	3 մգ
Վիտամին E	Բուսական յուղեր, ձավարեղեն, հաց, ընկույզներ	Ստացված քիմիական սինթետիկ ճանապարհով, ցորենի սաղմի սերմերի, դդումի (Cucurbita), բծավոր կաթնափուշի (Silybum marianum), սերմերի յուղ	15 մգ	150 մգ
Վիտամին D	Լյարդ, բրատուկի լյարդ, ձուկ, ձկան ճարպ, սերուցքային կարագ, ձու	Ստացված քիմիական սինթետիկ ճանապարհով, շիիտակե սունկ	10 մկգ	15 մկգ
Վիտամին K	Կաղամբ, բուսական յուղեր, սպանախ, դդմիկներ	Ստացված քիմիական սինթետիկ ճանապարհով, եղինջի (Urtica dioica) տերևներ	120 մկգ	360 մկգ
Վիտամինանման նյութեր				
Կարոտինոիդներ, այդ թվում				
բետակարոտին	Գազար, կարոս, ծիրան, սամիթ, սոխ, դդում, չիչխան, տոմատներ, արոս, մասուր	Ստացված քիմիական սինթետիկ ճանապարհով, աղային դյունալիելա ջրիմուռ (Dunaliella salina), սպիրոպին սնկի (Blakeslea trispora) կենսազանգված	5 մգ	10 մգ
Լիկոպին	Դդում, տոմատներ, կարմիր պղպեղ քաղցր, ձմերուկ, պապայա, մրգեր և բանջարեղեն	Ստացված քիմիական սինթետիկ ճանապարհով, սպիրոպին սնկի (Blakeslea trispora)	5 մգ	10 մգ

	կարմիր և նարնջագույն	կենսազանգված		
Լյուտեին	Կաղամբ, դդմիկներ, սպանախ, կոտեմ, կարոս, կանաչ ոլոռ, կանաչ պղպեղ քաղցր, մասուր	Ստացված քիմիական սինթեզի ճանապարհով, թավշածաղիկի (Tagetes erecta) վերգետնյա մաս, սպիրուլինի, ցորենի սաղմի յուղ, առվուտի պտուղներ	5 մգ	10 մգ
Ջեաքսանտին	Եգիպտացորեն, սպանախ, մանդարին	Ստացված քիմիական սինթեզի ճանապարհով	1 մգ	3 մգ
Աստաքսանտին	Սաղմոնակերպ ձկներ, խեցգետնակերպեր	Հեմատոկոկուս ջրիմուռ	2 մգ	6 մգ
Ինոզիտ (B8)	Լյարդ, ենթամթերք, կաղամբ, սոյայի պտուղ, սեխ, թուրինջ, չամիչ	Ստացված քիմիական կամ կենսատեխնոլոգիական սինթեզի ճանապարհով, գարեջրի խմորիչներ	500 մգ	1500 մգ
L-կարնիտին	Միս, ձուկ, թռչուն, կաթ, կաթնաշոռ, պանիր	Ստացված քիմիական կամ կենսատեխնոլոգիական սինթեզի ճանապարհով և պարենային հումքից	300 մգ	900 մգ
Ացետիլ-L-կարնիտին	Միս, ձուկ, թռչուն, կաթ, կաթնաշոռ, պանիր	Ստացված քիմիական կամ կենսատեխնոլոգիական սինթեզի ճանապարհով և պարենային հումքից	300 մգ	900 մգ
ԿոլինգիմՉ10 (ուրիլսինոն)	Միս, կաթ, սոյայի յուղ, սոյայի պտուղներ, ձու, ձուկ, սպանախ, գետնընկույզ	Ստացված քիմիական կամ կենսատեխնոլոգիական սինթեզի ճանապարհով և պարենային հումքից	30 մգ	100 մգ
Լիպոտեթու	Լյարդ, երիկամ	Ստացված քիմիական կամ կենսատեխնոլոգիական սինթեզի ճանապարհով և պարենային հումքից	30 մգ	100 մգ
Մեթիլմետիոնին սուլֆոնիում (U)	Կաղամբ, գազար, տոմատներ, ծնեբեկ	Ստացված քիմիական կամ կենսատեխնոլոգիական սինթեզի ճանապարհով	200 մգ	500 մգ
Օռոտաթթու (B13)	Կաթ, լյարդ	Ստացված քիմիական	300 մգ	900 մգ

		կամ կենսատեխնոլոգիա- կան սինթեզի ճանապարհով, խմորիչներ		
Խոլին	Ձվի դեղնուց, լյարդ, կաթ և այլն	Ստացված քիմիական կամ կենսատեխնոլոգիա- կան սինթեզի ճանապարհով	0,5 գ	1,0 գ
Պարաամինաբենզոլյաթթու	Լյարդ, երիկամներ, սննդային թեփ, մրգահյուս	Ստացված քիմիական կամ կենսատեխնոլոգիա- կան սինթեզի ճանապարհով, գարեջրի խմորիչներ	100 մգ	300 մգ
Հանքային նյութեր				
Մակրոտարրեր				
Կալցիում	Պանիր, կաթնաշոռ, կաթ, կաթնաթթվային մթերքներ, ձու, լոբազգիներ (լոբի, սոյա), ընկույզներ	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, ձվի կլեպ, ծովային անողնաշարավորների խխունջներից փոշի, մարգարիտ, եղնիկի եղջյուրներից փոշի, դոլոմիտներ, շնաձկների լողաթևեր և այլն	1000 մգ	2500 մգ
Ֆոսֆոր	Պանիր, լոբազգիներ, ձավարեղեն, ձուկ, թոչուն, հաց, ձվեր, միս, սնկեր, ընկույզներ	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, ֆիտին (ճարպագերծված կոպտոն)	800 մգ	1600 մգ
Մագնեզիում	Ձավարեղեն ձուկ, սոյա, միս, ձու, հաց լոբազգիներ, ընկույզներ, ծիրանաչիր, բրոկկոլի կաղամբ, բանաններ	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, դոլոմիտներ, ցորենի թեփ	400 մգ	800 մգ
Կալիում	Լոբազգիներ, կարտոֆիլ, միս, ծովային ձկներ, սնկեր, հաց, խնձոր, ծիրան, հաղարջ, ծիրանաչիր, չամիչ	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կարտոֆիլ, ծիրան	2500 մգ	3500 մգ
Նատրիում (միայն մարզիկների սննդի հատուկ նշանակության սննդամթերքում)			1300 մգ	-

Միկրոտարրեր				
Երկաթ	Միս, լյարդ, երիկամներ, ձու, կարտոֆիլ, սպիտակ սնկեր, դեղձեր, ծիրաններ,	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիական ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրուլինա, ամինաթթվային համալիրներ, և այլն), սպիտակ, կապույտ, կանաչ կավեր, ցեոլիտներ, սուար	18 մգ՝ կանանց համար, 10 մգ՝ տղամարդկանց համար	40 մգ՝ կանանց համար, 20 մգ՝ տղամարդկանց համար
Ցինկ	Միս, ձուկ, ոստրե, ենթամթերք, ձու, լրբազգիներ, դդմի կորիզներ, ցորենի (<i>Triticum L.</i>) թեփ	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիական ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրուլինա, ամինաթթվային համալիրներ և այլն)	12 մգ	25 մգ
Յոդ	Ծովային ձկներ, ծովակաղամբ, կաթնամթերք, հնդկաձավար, կարտոֆիլ, ընկույզ, ֆեյխտա	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիական ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրուլինա, ամինաթթվային համալիրներ և այլն), ծովային ջրիմուռներ (<i>Ascophyllum nodosum</i>), փամփշտուկ, բիշոֆիտ, ընկույզի միջնապատ	150 մկգ	300 մկգ <2>
Սելեն	Հացազգիներ, ծովամթերք, լյարդ, երիկամներ, սիրտ, սխտոր	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիական ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրուլինա, ամինաթթվային համալիրներ և այլն), գարեջրի խմորիչներ, գազ (<i>Astragalus membranaceus</i>), ստախիսի արմատապտուղները	55 մկգ՝ կանանց համար, 75 մկգ՝ տղամարդկանց համար	150մկգ

Պղինձ	Միս, ծովամթերք, ընկույզներ, հացազգիներ, կակաո, սննդային թեփ	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիական ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրուլինա, ամինաթթվային համալիրներ և այլն), քլորոֆիլի պղնձային համալիրներ	1 մգ	3 մգ
Մոլիբդեն (VI)	Լյարդ, երիկամներ, լոբի, ոլոռ, կանաչ տերևային բանջարեղեն, սեխ, ծիրան, կովի անարատ կաթ	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիական ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրուլինա, ամինաթթվային համալիրներ և այլն)	70 մկգ	600 մկգ
Քրոմ (III)	Լյարդ, պանիր, լոբազգիներ, հացահատիկ, սև պղպեղ	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիական ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրուլինա, ամինաթթվային համալիրներ և այլն)	50 մկգ	250 մկգ
Մանգան	Լյարդ, ձավարեղեն լոբի, ոլոռ, հնդկաձավար, գետնընկույզ, թեյ, սուրճ, բանջարեղենի կանաչ տերևներ	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիական ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրուլինա, ամինաթթվային համալիրներ և այլն)	2,0 մգ	5,0 մգ
Կրեմնիում	Հացահատիկ, գազար, բազուկ, լոբազգիներ, շաղգամ, բոլկ, եգիպտացորեն, կաղամբ, բանան, ծիրան	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիական ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրուլինա, ամինաթթվային համալիրներ և այլն), դաշտային ձիաձետի	30,0 մգ	50,0 մգ

		(Equisetum arvense) ցողուն		
Կորալտ	Լյարդ, երիկամներ, ձուկ, ձու	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիա- կան ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրոպինա, ամինաթթվային համալիրներ և այլն)	10 մկգ	30 մկգ
Ֆսոր	Ծովային ձկներ, թեյ	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիա- կան ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրոպինա, ամինաթթվային համալիրներ և այլն)	4,0 մգ	6,0 մգ
Վանադիում	Բուսական յուղեր, սնկեր, հացաբույսեր, սոյա, ծովամթերք, ծովային ձկներ	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիա- կան ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրոպինա, ամինաթթվային համալիրներ, և այլն), ծովային ջրիմուռներ	15,0 մկգ	60,0 մկգ
Բոր	Մրգեր, բանջարեղեն, հացազգիներ, լոբազգիներ, ընկույզներ, կաթ, գինի	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիա- կան ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրոպինա, ամինաթթվային համալիրներ և այլն), փշատերև	2,0 մգ	6,0 մգ
Արծաթ	Վարունգ, դդում, ձմերուկ	Ոչ օրգանական և օրգանական թթուների աղեր, կենսատեխնոլոգիա- կան ճանապարհով ստացված հումք (խմորիչներ, սպիրոպինա, ամինաթթվային	30 մկգ	70 մկգ

		համալիրներ և այլն		
Բնական ծագման կենսաբանական ակտիվ նյութեր Սննդի միներալին բաղադրիչներ				
Ֆենոլային միացություններ				
Պարզ ֆենոլներ				
Արբուտին	Լոռամրգի, տանձ, հապալասենի	Մաթուզենու (Arctostaphylos uvaursi) տերևներ, դալարներ, ձմեռասիրուկի (Chimaphila umbellata) վերգետնյա մաս, եզնալեզվի (Plantago major) տերևը և սերմերը, մոնղոլական թեյի (Bergenia crassifolia) տերևներ, սև հապալասի (Vaccinium myrtillus L.) տերևներ, հապալասենու (Vaccinium vitisidaea) տերև	8 մգ	25 մգ
Հիդրոլիսինոն	Սև հապալաս, անիսոն, ծոթրին, տանձ, հապալասենի	Մեսխետյան կորնգանի (Onobrychis meschetica) արմատը, մաթուզենու (Arctostaphylos uvaursi) տերևներ, մոնղոլական թեյի (Bergenia crassifolia) տերևներ	5 մգ	15 մգ
Ռեսվերատրոլ	Կարմիր խաղող, կարմիր շերամաթթենի, թթուհատի, մոշ, գետնընկույզ, կակաո, կարմիր գինի		30 մգ	150 մգ
Սինեֆրին	Թուրինջ, դառը նարինջ		5 մգ	30 մգ
Տիրոզոլ, հիդրոքսիտիրոզոլ	Եվրոպական ձիթենու պտուղներ, ձիթայուղ	Վարդագույն ռոդիոլա (Rhodiola rosea), չորսանդամյա ռոդիոլա Rhodiola quadrifida)	10 մգ	30 մգ
Ֆենոլաթթուներ, այլ թվում				
Հիդրոքսիդարչինային թթուներ (եղերդաթթու, կաֆտարաթթու)	Պարագվայան փշարմավի տերևներ, սրճենու սերմեր	Էփինացեայի (Echinacea purpurea) ծաղիկներ, արմատ	10 մգ	20 մգ
Հիդրոքսիդարչինային թթուներ (քլորոգենաթթու, նեքրոլորոգենաթթու, կրիպտոքլորոգենաթթու, դիկոֆեսիլիինաթթու, ֆերուլաթթու, սրճաթթու,	Պարագվայան փշարմավի տերևներ, սրճենու սերմեր, կանգկուրի տերևներ, արևածաղկի	Դեղաբույսային երիցուկի (Matricaria recutita) ծաղիկներ, խատուտիկի (Taraxacum officinale) ծաղիկներ, արմատ,	200 մգ	500 մգ

սրճյուղխնձորաթթու)	սերմեր, խնձոր, արոսենու պտուղներ	խոշոր կրատուկի (Arctium lappa) տերևներ, պտուղ, մեղվախոտի (Melissa officinalis) տերևներ, պղպեղադաղձի (Mentha piperita) տերևներ, երկհատակային եղինջի (Urtica dioica) խոտը, տատրակի (Tussilago farfara) տերևներ, սովորական բոնչու (Viburnum opulus) պտուղներ, ակնամոմ		
Հալլաթթու, օքսիբենզոյաթթու, պրոտոկատեխինաթթու	Արքայամորի, ելակ, լոռամրգի, կարմիր խաղողի հյութ, հապալասենի, սև հապալաս, թեյ, շոկոլադ, գինի, թրթնջուկ, խավրձիլ	Մատուտակի (Glycyrrhiza glabra) արմատ, խաղողի կորիզներ	100 մգ	300 մգ
Անտրացենաձանցյալներ (անտրախինոններ), հալվե-էմոդին, ալոին, էմոդին ռապոնտին, ռեին, ֆիցին, խրիզոֆակյան թթու, A և B սենոզիդներ	Խավրձիլ, թրթնջուկ, լոբազգիներ	Կասսիա տորայի (Cassia tora) սերմեր, հալվեի (Aloe vera) վերգետնյա մաս, ձիու թրթնջուկի (Rumex confertus) արմատ, պտուղներ, տորոնի (Rubia tinctorum) արմատ	10 մգ	30 մգ
Հիպերիցին	Արևքուրիկ (խոտ, ծաղիկներ՝ թեյի փոխանորթ)	Արևքուրիկ (բույսի վերգետնյա մաս)	0,3 մգ	1 մգ
Քսանտոններ (Մանգիֆերին)	Մանգո (Mangifera indica L.), Մանգոստին (Garcinia mangostana L.)	Ռոշելի արևքուրիկ (Hypericum rochelii Griseb.etSchenk), արևքուրիկ սովորական (H.perforatum L.), լեռնային արևքուրիկ (H. montanum L) և այլն	20 մգ	50 մգ
Ֆլավոնոններ և ֆլավոնոլներ				
Ֆլավոնոլներ				
Այդ թվում՝ ֆլավոնոններ և դրանց գլիկոզիդները (կվերցետին, կեմֆերոլ, միրիցետին, իզորամնետին, ռուտին)	Խնձոր, ծիրան, դեղձ, սալոր, մանգո, ցիտրուսներ, հաղարջ, ելակ, սև հապալաս, թթուհատի, բալ, մասուր,	Սովորական հայենու (Fraxinus Excelsior), տերևն ու բողբոջները, մանրատերևային ալոնենու (Crataegus microphylla) տերևն ու ծաղիկները, հնգանվաթևային	30 մգ (ռուտինի վերահաշվարկով)	100 մգ (ռուտինի վերահաշվարկով)

	<p>հապալասենի, լոռամրգի, չիչխան, խաղող, սոխ, փշաթուփ, կաղամբ, ծաղկակաղամբ, բրոկկոլի կաղամբ, կարմիր կաղամբ, քաղցր պղպեղ, մաղադանոս, համեմ, ստեպլին, կարոս, կանաչ մառուլ, տոմատներ, բողկ, շաղգամ, խավրժիլ, թրթնջուկ, գազար, բազուկ, կանաչ և սև թեյ, կարմիր գինի, ծովաբողկ</p>	<p>առյուծագիի (Leonurus quinquelobatus) վերգետնյա մաս, եզնակողի (Bupleurum rotundifolium) արմատ, վերգետնյա մաս, ծաղիկներ, տերև, ճնճղապաշարի (Polygonum aviculare) վերգետնյա մաս, երեքնուկի (Trifolium pratense) տերև, խաղիկներ, ցողուն, իսկական փստայի (Pistacia vera) տերև</p>		
<p>Ֆլավոններ (յուտեոլին, ապիգենին, ակացետին, դիօսմետին, բայկալեին) կամ ֆլավոնագլիկոզիդներ (վիտեքսին, իզովիտեքսին, օրիենտին, բայկալին)</p>	<p>Կիտրոն նարինջ, թուրինջ, սևպտղանի արոսենի, գազար, նեխուր, շաղգամ, կարոս, լոբի, կարմիր պղպեղ, ոլոռ, ուրց, շաֆրան</p>	<p>Ակնամոմ, դեղաբոյսային երիցուկի (Matricaria recutita) ծաղիկներ, խատուտիկի (Taraxacum officinale) արմատ, պարսկական նարդեսի (Ferula persica) վերգետնյա մաս, գազարանման էմի (Visnaga daucoides) պտուղ, սովորական տարկավանի (Tanacetum vulgare), ծաղիկ, խոնդատի (Verbascum thapsus) տերևներ, ոսկեծաղիկի (Chrysanthemum morifolium) ծաղիկներ, դաշտափշի (Cirsium arvense) տերև</p>	10 մգ	25 մգ
<p>Ֆլավանոններ (նարինգենին, գեսպերիտին, էրիոդիկտին) կամ ֆլավանոն գլիկոզիդներ (նարինգին, գեսպերիդին)</p>	<p>Կիտրոն, նարինջ, մանդարին, թուրինջ, սալոր, մորի, սևապտուղ արոսենի, լոռամրգի, բալ, բոնչի, ալոճենի, ցախակեռասենի, տոմատներ, կարոս, թրթնջուկ, դաղձ</p>	<p>Արևքորիկի (Hypericum perforatum) վերգետնյա մաս, շոտլանդական լեռնակարոսի (Ligusticum scoticum) կոճղարմատներ, կուրիլյան թեյի Pentaphylloides fruticosa) տերևներ, ծաղիկներ, սրտանման լորենու Tilia cordata) ծաղիկներ, խոնդատի</p>	200 մգ (գեսպերիդինի կամ նարինգինի վերահաշվարկով)	400 մգ (գեսպերիդինի կամ նարինգինի վերահաշվարկով)

		(Verbascum thapsus) վերգետնյա մաս, Բժավոր կաթնափուշի (Silybum marianum) պտուղներ, թխենու (Padus ssiori Schneid) փայտանյութ, պտուղներ		
դիհիդրոֆլավոնոլներ (դիհիդրոկվերցետին, դիհիդրոկեմաֆերոլ)	Գետնընկույզ	Սիբիրյան խեժափիճու (Larix sibirica) կեղև, սիբիրյան եղևնու (Picea abovata) կեղև, սիբիրյան սոճու (Pinus sibirica) կեղև	25 մգ	100 մգ
ֆլավան-3-օլեր (կատեխիններ, էպիգալոկատեխին, գալատկատեխին, էպիկատեխին, գալոկատեխին)	Կանաչ և սև թեյ, շոկոլադ, կակաո, կարմիր գինի, խնձոր, թուզ, ելակ, արքայամորի, կարմիր խաղող, չիչխան, հոն, կոկոռոշենի, ծիրան, սև հապալաս, թթուհատի, կանաչ լոբի, փստա, շագանակ, դափնետերև, թրթնջուկ, խավրժիլ, նուշ, ալոճենի	Խաղողի կորիզներ, բժավոր կաթնափուշի (Silybum marianum) պտուղներ, գնդանման տենգաճառի (Eucalyptus globulus) կեղև, մանրատերևային ալոճենու (Crataegus microphylla) տերև, բալենու (Cerasus fruticosa) կեղև, սև հապալասի (Vaccinium myrtillus L.) տերևներ, չիչխանի (Hippophae rhamnoides) տերև	100 մգ	300 մգ
ֆլավոլիզանններ (սիլիբին, սիլիդիանին, սիլիքրիստին)	Չինական կիտրոնաթփի պտուղներ, քունջութի սերմեր	Բժավոր կաթնափուշի (Silybum marianum) պտուղներ, վերգետնյա մաս, կտավատի (Linum usitatissimum) սերմերը, Կրատուկի (Arctium lappa), վերգետնյա մաս, խոնդատի (Verbascum thapsus) վերգետնյա մաս	30 մգ	80 մգ
իզոֆլավոններ (գենիստեին, դայդգեին, գլիցիտեին) կամ իզոֆլավոնգլիկոզիդներ (գենիստին, դայդգին, գլիցիտին)	Սոյա, լոբի	Մարգագետնային, դաշտային երեքնուկի (Trifolium pratense) տերև, ճապոնական սոփորի (Sophora japonica) պտուղ, հնդկական կայանի (Cajanus cajan) տերև, սովորական գայլուկի (Humulus lupulus) կոներ, պսորալեայի (Psoralea corylifolia)	50 մգ	150 մգ

		տերև, սերմեր		
Անտոցիաններ	Խնձոր, սև հաղարջ, սև հապալաս, թթուհատի, փշաթուփ, չինական կիտրոնաթուփ, ցախակեռասենի, թխենի, ռեհան, բալ, հապալասենի, կարմիր խաղող, կարմիր կաղամբ, կարմիր սոխ, լրբազգիների ներկած պտուղներ, գազար, կակաո, կարմիր գինի	Կարմիր խաղողի կլեպ, արևքուրիկի (<i>Hypericum perforatum</i>) վերգետնյա մաս, բազմաձաղիկային գնարբունկի (<i>Primulax polyantha hort.</i>) վերգետնյա և ստորգետնյա մաս, բրնձաթուփի (<i>Oryza sativa</i>) տերև	50 մգ	150 մգ
Պոլիմերային ֆենոլ միացություններ				
Պրոանտոցիանիդիններ	Շոկոլադե (կակաո), սուրճ, խնձոր, կարմիր խաղող, լոռամրգի, թթուհատի, սև հապալաս, նուշ, գետնընկույզ, գարի, եգիպտացորեն, ավոկադո, կոլա	Խաղողի կատար, կլեպ և կորիզ, սև հապալասի (<i>Vaccinium myrtillus L.</i>) տերևներ, սոճու (<i>Pinus maritima</i>) կեղև	100 մգ	200 մգ
Տանիններ	Խնձոր, թուզ, խուրմա, բանան, սև հապալաս, արոս, բոնչի, հապալաս, արքայամորի, մորի, կանգկուր, ընկույզներ, կակաո, թեյ, թխենի, ծնեբեկ, թրթնջուկ, ծիրան, պերուական գուայավա	Կեչու (<i>Betula humilis</i>) կեղև, տերևներ, հզոր տենգաձաղի (<i>Eucalyptus robusta</i>) կեղև, տերևներ, սովորական բոնչու (<i>Viburnum opulus</i>) կեղև, պտուղներ, ընկույզի (<i>Juglans regia</i>) կեղև, թզի (<i>Cydonia oblonga</i>) սերմեր, նռան (<i>Punica granatum</i>) պտուղների կճեպ	300 մգ	900 մգ
Ալկալոիդներ				
Ինդոլ-3-կարբինոլ	Կաղամբ, ծաղկակաղամբ, բրոկկոլի կաղամբ, բրյուսեյան կաղամբ, շաղգամ, կոտեմ, գոնգեղ, բողկ, ծովաբողկ, մանանեխ	Կենսատեխնոլոգիական ծագման, քիմիական սինթեզի ճանապարհով ստացված	50 մգ	300 մգ
Կոֆեին	Թեյ, կակաո, սուրճ	Պարագվայան փշարմավի (<i>Ilex</i>)	50 մգ	150 մգ (մարզիկ-

		paraguariensis A. St Hil.) ճյուղեր, տերևներ, գուարանայի (<i>Paullinia cupana</i>) սերմեր, փայլող կոլայի (<i>Cola nitida</i>) սերմեր, քիմիական սինթեզի ճանապարհով ստացված		ների սննդի համար հատուկ նշանակության սննդամթերքում 200 մգ.)
Տերրոմին	Կակաո, թեյ	Սրացած կոլայի (<i>Cola acuminata</i> Schott et Endl.) սերմեր, պարագվայան փշարմավի (<i>Ilex paraguariensis</i> A. St Hil.) ճյուղեր, տերևներ, գուարանայի (<i>Paullinia cupana</i>) սերմեր, փայլող կոլայի (<i>Cola nitida</i>) սերմեր	35 մգ	80 մգ
Տեոֆիլին	Կակաո, շոկոլադ, թեյ	Գուարանայի (<i>Paullinia cupana</i>) սերմեր, փայլող կոլայի (<i>Cola nitida</i>) սերմեր	50 մգ	150 մգ
Տրիգոնելին (N-մեթիլնիկոտինաթթու)	Սուրճ, գարի, սոյա, տոմատներ, ոլոռ, ձուկ	Հացհամեմի (<i>Trigonella foenumgraecum</i>)	40 մգ	100 մգ
Տերպենոիդներ				
Բետուլին	Սովորական խուրմա, զոպա	Սև և գորշ լաստենու (<i>Alnus glutinosa</i> L, <i>incana</i> L.) կեղև, կեճու (<i>Betula pendula</i> Roth) կեղև, սոփորի (<i>Sophora japonica</i>) պտուղներ	40 մգ	80 մգ
Վալերենաթթու	Ջոպա, դաշտային անանուխ, դափնի, անտառային մորի, կակաո պտուղներ	Դեղաբույսային բոխնու (<i>Angelica archangelica</i>) արմատ, պտուղ, նարդեսի (<i>Ferula persica</i>) արմատ, դեղաբույսային կատվախոտի (<i>Valeriana officinalis</i> L.) կոճղամարտ	2 մգ	5 մգ
Գինսենոզիդներ (պանասագիդներ)	մարդարմատի արմատներ	մարդարմատի (<i>Panax ginseng</i>) տերևներ	5 մգ	30 մգ
Գլիցերիզինաթթու	Մատուտակ (տարբեր տեսակներ)՝ ձկնամթերքի արտադրության և մրգերի ու բանջարեղենի	Մատուտակի (<i>Glycyrrhiza glabra</i>) արմատներ, գազի (<i>Astragalus dasianthus</i>) վերգետնյա մաս	10 մգ	30 մգ

	պահածոյացման ժամանակ օգտագործվող համային հավելում			
այդ թվում՝ իրիդոլիդներ օլեուրոպեին	Եվրոպական ծիրենու պտուղներ, ծիրայուղ	Եվրոպական ծիրենու (Folium Oleae europaea) տերևներ, ծիրայուղ (Oleum olivarum)	20 մգ	100 մգ
Գարպագոզիդ	Համեմունքներ	Գարպագոֆիտումի (Harpagophytum procumbens) արմատ, ոջլախտի (Scrophularia umbrosa), տերևներ	20 մգ	50 մգ
Ասպերուլոզիդաթթու և դեացետիլասպերուլոզիդա թթու	Մորինդայի պտուղներ և հյութ (Morinda citrifolia)	Մորինդայի տերևներ (Morinda citrifolia)	5 մգ	20 մգ
Այլ միացություններ				
Ալիցին	Սոխ, սխտոր, սոխուկ	-	4 մգ	12 մգ
Բետաին	Ցախակեռասենու պտուղներ, բազուկ, չիչխանի պտուղ, բրինձ, գարի, վարսակ, բանան, պղպեղ, թեյ, լոբազգիներ, կարտոֆիլ, ծմերուկ, սուրճ, մայրբու ընկույզ, ծներեկ	Մատուտակի (Glycyrrhiza glabra) արմատ, առվույտի (Medicago sativa) վերգետնյա մաս, դեղատնային թթվիճի (Betonnica officinalis L.) խտաբույս, արմատ, չինական հազագի (Lycium chinence Mill.) պտուղներ, միտարեկան արևածաղկի (Helianthus annuus L.), ծաղիկներ, տերևներ, Էխինացեայի (Echinacea purpurea) վերգետնյա մաս	2 գ	4 գ
Վանիլինաթթու	Արքայամորի, ելակ, լոռամրգի, կարմիր խաղողի հյութ, հապալաս, սև հապալաս, թեյ, շոկոլադ, գինի, թրթնջուկ, խավրճիլ	Մատուտակի (Glycyrrhiza glabra) արմատ, խաղողի կորիզներ	100 մգ	300 մգ
Գամաօրիզանոլ	Բրնձի թեփ	-	150 մգ	450մգ
Հիդրօքսիկիտրոնաթթու	Մանգուստանի պտուղներ	Գարցինիայի տերևներ, ծաղկացողուն (Garcinia camboyana)	100 մգ	300 մգ
Հիդրօքսիմեթիլբուտիրատ	Ձուկ, կաթնամթերք	-	1,5 գ	3,0 գ
Հումինաթթուներ	Սոյայի սոուս բնական	Սուար	50 մգ	150 մգ

Կարնոզին	Միս, ձուկ (թառափ, չուքա)	Քիմիական սինթեզի ճանապարհով ստացված	200 մգ	2000 մգ
Կրեատին	Միս	Պարենային հումքից ստացված	3 գ (միայն մարզիկներ սննդի համար հատուկ նշանակության սննդամթերքում)	20 գ (միայն մարզիկներ սննդի համար հատուկ նշանակության սննդամթերքում)
Կուրկումին	Քրքում	-	50 մգ	150 մգ
Լիմոնեն	Սամիթ, քեմոն, հիլ, անանուխ	Սոճիների (Pinus) եթերային յուղեր, դեղաբույսային խմու (Angelica archangelica), արմատ, պտուղներ, հնդկական ադենոսմայի (Adenosma indiana (Lour.) Merrill) վերգետնյա մաս, բուրավետ գոմալոնեմայի (Homalonema aromatica Schott.) կոճղարմատներ, զմոնենու (Commiphora molmol Engl.) զմուռս	5 մգ	50 մգ
Մենթոլ	Անանուխ	Եթերայուղեր	20 մգ	80 մգ
Պեպտիդներ՝ երկ-, եռ-, տետրա- և օլիգոպեպտիդներ	Կենդանիների օրգաններ և հյուսվածքներ		Ըստ ապացուցված ֆիզիոլոգիական արդյունավետության	
Պոլիպրենոլներ	Կենդանիների լյարդ, բարձր սնկեր՝ սպիտակ սունկ, յուղասունկ, կարմրագլուխ սունկ և այլն, բրնձի, եգիպտացորենի, արևածաղկի հատիկներ	Խեժափիճու, սոճենու, եղևնու փշատերև, ստացված կենսատեխնոլոգիական սինթեզի ճանապարհով	10 մգ	20 մգ
Ռ-ՆԹ-ի և ԴՆԹ-ի գումար	Ձկների ձկնկիթ, սերմնագեղձեր	Ստացված պարենային հումքից	150 մգ	500 մգ
Սերոտոնին	Բանան, արքայախնձոր, պոպոք, պտուղներ, ավոկադո, տոմատ	Սև ընկույզի (Juglans nigra) սերմեր, մանջշության ընկույզի (Juglans mandshurica) սերմեր, հասարակ գրիֆոնիայի (Griffonia	3 մգ	15 մգ

		simplicifolia) տերևներ		
Սխիզանդրին	Չինական կիտրոնաթուփ, պտուղներ, սերմեր	Կարմիր կաղզուրայի (Kadsura coccinea) պտուղ, չինական կիտրոնաթուփի (Schisandra chinensis (Turcz.) Baill) արմատ, ցողուն, տերևներ	500 մկգ	1 մգ
Ֆազելումին	Սպիտակ լոբի		Ըստ ալֆա ամիլազայի ապացուցված ընկճման	
Ֆիկոցիանիններ	Մենդային ծովային ջրիմուռներ	Սպիրուլինա (Spirulina)	50 մգ	150 մգ
Ֆուկոիդան	Մենդային ծովային ջրիմուռներ	-	50 մգ	100 մգ
Քլորոֆիլ	Ուտելի բույսերի կանաչ մասեր, ծովակաղամբ	Մանր ջրիմուռներ (քլորելլա, սպիրուլինա, օդոնթելլա)	100 մգ	300 մգ
Ցետիլմիրիստոլեատ	Կետի օրգաններ	Վայրի կենդանիների օրգաններ	300 մգ	600 մգ
Ցիտրուլին	Կաղամբ, ավոկադո, խաղող	Սև և գորշ լաստենու (Alnus glutinosa L, incana L.) կեղև, կեչու (Betula pendula Roth) կեղև	100 մգ	500 մգ
Էլեուտերոգիդներ	Փշոտ ելեուտերակոկի արմատ	Փշոտ ելեուտերակոկի (Eleutherococcus senticosus) պտուղներ	1 մգ	2 մգ
Սաթաթթու	Կոկոռծենի, խաղող, հաղարջ, ծնեբեկ, գետնախնձոր, կաթնաթթվային մթերքներ, հասունացած պանիրներ	Ստացված քիմիական սինթեզի ճանապարհով	200 մգ	500 մգ
Ըստ տեսակարար ակտիվության ստանդարտացված ֆերմենտներ (կենդանական և բուսական ծագման, ինչպես նաև ստացված կենսատեխնոլոգիական ճանապարհով)			Ըստ ապացուցված ֆերմենտային ակտիվության	
Ամիլազա	Մեղր, բանջարեղեն մրգեր, ուտելի բույսեր, խոշոր եղջրավոր կենդանիների ենթաստամոքսային գեղձ	Կենսատեխնոլոգիական ծագման մթերք	Ըստ ապացուցված գլիկոլիտիկ ակտիվության	

Լակտազա	Բանջարեղեն, մրգեր, ուտելի բույսեր	-"	-"	
Մալթազա	Բանջարեղեն, մրգեր, ուտելի բույսեր	-"	-"	
Սախարազա	Բանջարեղեն, մրգեր, ուտելի բույսեր	-"	-"	
Բետազալակտոզիդազա	Յոգուրտ	-"	-"	
Մարսահյութ (պեպսին)	Սպանդի ենթակա կենդանիների և թռչունների ստամոքս	-"	Ըստ ապացուցված պրոտեոլիտիկ ակտիվության	
Տրիպսին	Սպանդի ենթակա կենդանիների և թռչունների ստամոքս, ծաղկափոշի	-"	-"	
Քենոտրիպսին	Սպանդի ենթակա կենդանիների և թռչունների ստամոքս	-"	-"	
Բրոմելայն	Արքայախնձոր, պապայա	Արքայախնձորի (Ananas comosus Merrill) ցողուններ	-"	
Պապաին	Պապայա, կիվի, մանգո	Սովորական թզենու (Ficus carica L.)տերև, պապայայի (Carica papaya L.) կաթնահյութ, խեժ	-"	
Դիպեպտիդազա		-"	-"	
Լիպազաներ	Լոբազգիների, արևածաղկի, խաչածաղկավորնե րի, հացաբույսերի սերմեր, գազար, պապայա, ծաղկափոշի	-"	Ըստ ապացուցված լիպոլիտիկ ակտիվության	
Լիզոցիմ	Ծովաբողկ, ձու	Ստացված կենսատեխնոլոգիա- կան սինթեզի ճանապարհով	Ըստ ապացուցված ֆերմենտատիվ ակտիվության	
Մանրէներ				
Bifidobacterium ցեղի մանրէներ, այդ թվում ապացուցված պրոբիոտիկ հատկություններով B.infantis, B.bifidum, B.longum, B.adolescentis և այլն	Կաթնաթթվային մթերքներ	Կենսատեխնոլոգիակա ն ծագման մթերք	5 x 10 ⁸ ԳԱՄ/օրը	5 x 10 ¹⁰ ԳԱՄ/օրը
Lactobacillus ցեղի	Կաթնաթթվային	-"	5 x 10 ⁷ ԳԱՄ/օրը	5 x 10 ⁹

մանրէներ, այդ թվում՝ ապացուցված պրոբիոտիկ հատկություններով (L.acidophilus, L.fermentii, L.casei, L.plantarum, L.bulgaricus և այլն)	մթերքներ, պանիրներ, բուսական հիմքով թթվեցված մթերքներ			ԳԱՄ/օրը
Lactococcus spp., Streptococcus thermophilus ցեղի մանրէներ մոնոկուլտուրաներում և համակցված պրոբիոտիկ մանրէների հետ	Կաթնաթթվային մթերքներ, պանիրներ, բուսական հիմքով թթվեցված մթերքներ	-"	10 ⁷ ԳԱՄ/օրը	10 ⁹ ԳԱՄ/օրը
Propionibacterium shermanii պրոբիոտիկ և կաթնաթթվային մանրէների հետ համալիրում	Պանիրներ, կաթնաթթվային մթերքներ (թթվակաթնային մթերքների հետ համալիրում)	-"	10 ⁷ ԳԱՄ/օրը	10 ⁸ ԳԱՄ/օրը
ՊԱՐԵՆԱՅԻՆ ՀՈՒՄՔՈՒՄ ՉՊԱՐՈՒՆԱԿՈՂ ԵՎ ՀՈՒՄՔԻ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՎԵՐԱՄՇԱԿՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԱՌԱՋԱՅՈՂ ԿԵՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՕՐԱԿԱՆ ՄՊԱՌՄԱՆ ՄԵԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԵԾԱՀԱՍԱԿՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ				
Լակտիտ		Քիմիական սինթեզի ճանապարհով ստացված	2 գ	10 գ
Լակտոլոզա	Հալեցած և մանրէազերծված կաթ	Լակտոզայի իզոմերացման ճանապարհով ստացված	2 գ	10 գ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
 ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
 ՂԵԿԱՎԱՐ-ՆԱԽԱՐԱՐ

Դ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՑԱՆԿ

**ԿԵՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎ ՀԱՎԵԼՈՒՄՆԵՐԻ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ
 ՀԱՄԱՐ ԱՐԳԵԼՎԱԾ ԲՈՒՅՍԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՎԵՐԱՄՇԱԿՄԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ,
 ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ ԾԱԳՄԱՆ ՕՐՅԵԿՏՆԵՐԻ, ՄԱՆՐԷՆԵՐԻ, ՄՆԿԵՐԻ ԵՎ ԿԵՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ
 ԱԿՏԻՎ ՆՅՈՒԹԵՐԻ**

1. Հոգեմետ, թմրեցնող կամ թունավոր նյութեր պարունակող բույսերը և դրանց վերամշակման արտադրանքը

NN ը/կ	Բույսի հայերեն անվանումը	Բույսի լատիներեն անվանումը	Բույսի մասերը
*	Եթովպիական թեյ	Catha	-
1.	Աբրուս աղոռթբային	Abrus precatorius L.	Սերմեր
2.	Գրատիոլա դեղաբույսային	Gratiola officinalis L.	Վերգետնյա մաս
*	Ադամի արմատ	Tamus communis L.	
3.	Ադեանտերա	Adenantha L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Ադենոստիլես ռոմբատերկային	Senecio L.	-
4.	Ադլումիա սնկանման	Adlumia fugosa Greene	Բոլոր մասեր
*	Ադոնիս	Adonis L.	-
5.	Ազադիրախտա հնդկական	Azadirachta indica A. Juss.	Բոլոր մասեր
6.	Ազիազարում հետերոտրոպ	Asiasarum heterotropoides F.Maek.	Արմատներ
7.	Այլանթ բարձրաբուն	Ailanthus altissima	Վերգետնյա մաս
8.	Ակացիա	Acacia L.	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
9.	Ընձախոտ	Aconitum L.	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
10.	Ալստոնիում թունավոր	Alstonia venenata R.Br.	Կեղև
11.	Էմի ատամի	Ammi visnaga (L.) Lam. (= Visnaga daucoides Gaertn.)	Բոլոր մասեր
12.	Ամորֆոֆալուս Ռիվյերա	Amorphophallus rivieri Durieu	Բոլոր մասեր
13.	Անաբազիս	Anabasis L.	Բոլոր տեսակներ, դալարներ
14.	Անամիրտա կոկկոպիլիանման	Anamirta cocculus (L.) Wight et Arn.	Բոլոր մասեր
15.	Անհալոնիում Լեվինի	Anhalonium lewinii Jennings	Բոլոր մասեր
16.	Ալոպապուս տարբերտերկային	Aplopappus heterophyllus	Բոլոր մասեր
*	Արաբական թեյ	տես «Կատ»	-

17.	Արգեմոն	Argemone L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
18.	Արեկա կատեխու	Areca catechu L.	Բոլոր մասեր
*	Արեկարմավենի	Areca catechu L.	-
19.	Արիզարում	Arisarum.L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
20.	Արիստոլոխիում	Aristolochia L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
21.	Փոնչուկ	Arnica L.	Բոլոր տեսակներ, խաղիկներ
22.	Նվիկ	Arum L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
23.	Արտրոկնեմում կապտամոխրագույն	Arthrocnemum glaucum Delile	Վերգետնյա մաս
24.	Եղեգնաբույս	Arundo donax L.	Ծաղիկներ
25.	Աթերասերմ մշկային	Atherosperma moschatum Labill.	Բոլոր տեսակներ
26.	Աֆանամիկսիս խոշորխաղիկային	Aphanamixis grandiflora Blume	Սերմեր
27.	Լավդան	Ledum L.	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս, դալարներ
28.	Կատվախոտ անիսոնային	Illicium anisatum	Պտուղներ
29.	Բակաուտյան ծառ	Guaiacum officinale L.	Բոլոր մասեր
30.	Բակկոնիա	Bacconia L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
31.	Բալդուին նեղտերևային	Balduina angustifolia	Վերգետնյա մաս
32.	Բալիոսպերմում լեռնային	Baliospermum Montana Muell. Arg	Արմատ, կոճղարմատ
33.	Բանիստերիոպսիոս	Banisteriopsis	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
34.	Գայլթաթ սովորական	Huperzia selago L.	Բոլոր մասեր
35.	Ծորենի	Berberis L.	Բոլոր տեսակներ, արմատներ, կեղև
36.	Վինկա	Vinca L	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
37.	Թավշյա յոթապտուղներ	Mucuna pruriens DC	սերմեր
38.	Չմշկածաղիկ	Cypripedium sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
39.	Շնդեղ	Colchicum sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
40.	Բեյլեա բազմաճառագայթային	Baileya multiradiata Harv.et Gray	Վերգետնյա մաս
41.	Բեյլշմիդիա նիս	Beilschmiedia Nees	Բոլոր մասեր
42.	Բանգի	Hyoscyamus sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Բելադոնա	Parnassia palustris L.	-
43.	Ճահճալեղդուկ	Parnassia palustris L.	Բոլոր մասեր
*	Ճահճասպիտակածաղիկ	Parnassia palustris L.	--
44.	Սպիտակածաղիկ ամառային	Leucojum aestivum L	Բոլոր մասեր
45.	Իլենի եվրոպական	Euonymus europaea L.	սերմեր
*	Բետելարմավենի	Areca catechu L.	-
46.	Կենսածառ արևելյան	Biota orientalis L.	Բոլոր մասեր
47.	Կիպրոս սովորական	Ligustrum vulgare L	տերևներ, պտուղներ

48.	Բլեֆարիս ուռելի	<i>Blepharis edulis Pers.</i>	Բոլոր մասեր
49.	Լվախոտ ճահճային	<i>Pulicaria uliginosa Stev. ex DC.</i>	Բոլոր մասեր
50.	Լաբուռնում անագիրո-տերև	<i>Laburnum anagyroides Cytisus laburnum L.</i>	Բոլոր մասեր
51.	Գինագոխ	<i>Conium L.</i>	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Բորեց	<i>Aconitum L.</i>	*
52.	Բորոնիա	<i>Boronia Sm.</i>	Բոլոր տեսակի տերևներից և դալարներից եթերայուղեր
*	Բրուսիկնա	<i>Euonymus europaea L.</i>	-
53.	Բրուցեա յավանյան	<i>Brucea javanica Merr.</i>	Բոլոր մասեր
54.	Կտտկենի խոտաբույսային	<i>Sambucus edulus L.</i>	Բոլոր մասեր
55.	Լիկվիարիա ատամնավոր	<i>Ligularia dentata Hara</i>	Բոլոր մասեր
56.	Բուրասայա մադագասկարյան	<i>Burasaia madagascariensis DS</i>	Բոլոր մասեր
57.	Քնձմանձուկ	<i>Thalictrum L.</i>	Բոլոր մասեր, վերգետնյա մաս
58.	Վեքսիբիա հաստապտուղ	<i>Vexibia pachycarpa Jakovl</i>	Բոլոր մասեր
59.	Ողտափուշ սովորական	<i>Alhagi pseudalhagi Fisch</i>	դալարներ
60.	Հողմածաղիկ	<i>Anemone L.</i>	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
61.	Մուլեխինդ	<i>Cicuta L.</i>	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
62.	Վիրոլա	<i>Virola</i>	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
*	Վիսնագա գազարանման	<i>Ammi visnaga (L.) Lam. (= Visnaga daucoides Gaertn.)</i>	-
63.	Հնդկական մարդարմատ	<i>Withania somnifera (L.) Dunal</i>	Բոլոր մասեր
64.	Վոականգա աֆրիկյան	<i>Voacanga africana</i>	Բոլոր մասեր
65.	Արծվամագիլ	<i>Aquilegia L.</i>	Բոլոր մասեր, արմատներ
66.	Շիխար դեղաբույսային	<i>Anchusa officinalis L.</i>	բոլոր մասեր
67.	Գայլահար	<i>Daphne sp.</i>	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
68.	Ագռավագի	<i>Actaea L.</i>	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
69.	Ագռավակն	<i>Paris L.</i>	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
70.	Սողաբույս	<i>Convolvulus L.</i>	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
71.	Քարավույտ	<i>Coronilla L.</i>	Բոլոր տեսակներ, արմատներ, սերմեր
72.	Գայլարդիա գեղեցիկ	<i>Gaillardia pulchella Foug.</i>	տերևներ, ծաղիկներ
73.	Պեգանում	<i>Peganum L</i>	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
*	Գվայակյան ծառ	<i>Guaiacum officinale L.</i>	-
74.	Գելզեմիում	<i>Gelsemium L.</i>	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
75.	Գիդնոկարպուս	<i>Hydnocarpus Gaertn.</i>	Բոլոր տեսակներ, սերմեր
76.	Հիդրաստիս	<i>Hydrastis L.</i>	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Յմախ	<i>Gypsophila L.</i>	--
77.	Կոնիոսելինում	<i>Conioselinum jeholense</i>	Բոլոր մասեր

		M.Pimem	
78.	Գլաուցիում	Glaucium L.	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
79.	Գլեդիչիա սովորական	Gleditschia triacanthos L.	Բոլոր մասեր
*	Գլեդիչիա եռփշանի	Gleditschia triacanthos L.	-
80.	Գոմֆոկարպուս	Gomphocarpus L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
81.	Կուժկոտրուկ	Adinis L.	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
*	Լեռնախաղող	Mahonia Nutt.	-
82.	Սիսեռիկ ցանքային	Vicia Angustifolia, V. sativa	Բույսի բոլոր մասերը
*	Սիսեռիկ նեղատերև	Vicia Angustifolia, V. sativa	-
83.	Մանանեխ դաշտային	Sinapis arvensis L.	Բույսի բոլոր մասերը պտղաբերման շրջանում
84.	Կրծքենի	Cida L.	բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Փսխածաղիկ	Sedum L.	-
*	Գումայ	Sorghum L.	-
85.	Հուպերցիա սելագո	Huperzia selago Bernh. ex Schrank et Mart (Lycopodium selago L.)	Բոլոր մասեր
86.	Կոմուս բրիտանական	Inula Britannica L.	Ծաղիկներ, վերգետնյա մաս
87.	Կոմուս պտուկային	Inula oculus-christi L.	վերգետնյա մաս
88.	Դեկադոն հարիչանման	Decodon verticillatus Ell.	վերգետնյա մաս
89.	Դելասպերմա	Delosperma	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
90.	Դելֆինիում	Delphinium L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
91.	Դեսմոդիում ճյուղավոր	Desmodium racemosum DC	Վերգետնյա մաս
92.	Դեսմոդիում գեղեցիկ	Desmodium pulchellum Benth.	Վերգետնյա մաս
93.	Դեխազիա լոշտավոր	Dehaasia squarrosa Hassk	Բոլոր մասեր
94.	Ջեֆերսոնիա կասկածելի	Jeffersonia dubia Benth. et Hook. F. ex	Բոլոր մասեր
*	Ջոնսոնյան խոտաբույս	Sorghum L.	-
95.	Ջուտ	Corchorus L.	Բոլոր տեսակներ, սերմեր
96.	Դիոսկորեա կոշտամազային	Dioscorea hispida Dennst.	բոլոր մասեր
97.	Դիցենտրա	Dicentra	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
98.	Իշաուվուս դեղատնային	Melilotus officinalis.	Բոլոր մասեր
99.	Դորիֆորա սասաֆրաս	Doryphora sassafras Endl.	Բոլոր մասերի եթերայուղեր
100.	Օրոճ գերմանական	Genista tinctoria L.	Բոլոր մասեր
*	Դրյակվա աջարական	Cyclamen L.	-
*	Կալնու հատապտուղներ	Viscum L.	-
101.	Դուբոիզիա	Duboisia	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
102.	Արջընկույզ	Datura L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
103.	Քսանթիում	Xanthium L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
104.	Ծխաբույս հասարակ	Fumaria L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
105.	Դյուբուազիա	Duboisia L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր

			մասեր Տերևներ
106.	Եվբոտրիոիդես Գրեյի	Eubotryoides grayana	
*	Դեղնարմատ	Hydrastis L.	-
107.	Չագախոտ	Erysimum L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
	Ոջլախոտ	Delphinium L.	-
108.	Ցախակեռաս Շամիսո	Lonicera. chamissoi	Բոլոր մասեր
109.	Ցախակեռաս թաթարական	Lonicera xylosteum L.	Պտուղներ
110.	Ցախակեռաս սովորական	Lonicera tatarica L.	Պտուղներ
111.	Դժնիկ	Rhamnus purshiana, Frangulaan alnus Mill.	-
112.	Ջիգադենուս սիբիրյան	Zigadenus sibiricus (L.) A.Gray	Բոլոր մասեր
*	Խալիպարույս	Xanthium L.	-
*	Ոսկեթել	Coptis L.	-
*	Ոսկե կնիք	Hydrastis L.	-
*	Ոսկե անձրև	Laburnum anagyroides Cytisus laburnum L.	-
113.	Իբերիոս դառնահամ	Iberis amara L.	Բոլոր մասեր
114.	Իգնացիոն դառնահամ	Ignatia amara L.	Բոլոր մասեր
*	Իլանգ Իլանգ	Cananga odorata Hook. f. et Thoms.	-
115.	Իլիցիոն	Illiciaceae	Բոլոր տեսակներ, սերմեր, տերևներ
*	Հնդկական մատուռակ	Abrus precatorius L.	-
116.	Ցեֆելիս	Cephaelis L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
117.	Այգաձաղիկ երկնակապտագույն	Ipomea violacea	Սերմեր
118.	Կաբի պարանյան	Cabi paraensis Ducke	Բոլոր մասեր
*	Կավա-կավա	Piper methysticum (kava-kava)	-
119.	Գոզի Պեյոտի	Lophophora williamsii	Վերգետնյա մաս
120.	Գոզի Սան Պեդրո	Echinopsis pachanoi	Վերգետնյա մաս
121.	Կալադիոն	Caladium L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր, բացառությամբ ուտելի Կալադիոնի C.esculentum կոճղարմատներից
122.	Կալեա զակատեչիչի	Calea zacatechichi	Վերգետնյա մաս
123.	Ոսկեձաղիկ ճահճային	Caltha sp.	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
124.	Կանանգա բուրավետ	Cananga odorata Hook. f. et Thoms.	Բոլոր մասեր
125.	Ֆալարիս արմատապտղաբեր	Phalaris tuberosa L	Վերգետնյա մաս
126.	Կարդարիա	Cardaria draba (L.)	Բոլոր մասեր
127.	Կատ ուտելի	Catha edulis Forsk.	Վերգետնյա մաս
*	Կատարանտուս	Vinca L	-
128.	Կաչիմ	Gypsophila L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
129.	Կվիլայա օճառային	Quillaja saponaria Molina	Բոլոր մասեր
130.	Ապոցինոն	Apocynum L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր

			մասեր
131.	Թթվառուցի սովորական	Oxalis acetosella L.	-
*	Կլեմատիս	Clematis sp.	-
132.	Թխլի արծաթագույն	Acer saccharinum L.	Տերևներ
133.	Գերչակ սովորական	Ricinus communis L.	Բոլոր մասեր
134.	Շնկոտեմ աղբային	Lepidium ruderales L.	Բոլոր մասեր
135.	Շնկոտեմ սվինատերևային	Lepidium perfoliatum L.	Բոլոր մասեր
136.	Ատրագենուս սիբիրյան	Atragene sibirica L.	Բոլոր մասեր
*	Կոկա	Erythroxylum coca Lam	-
137.	Կոկահնի թուփ	Erythroxylum coca Lam	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Կոկուլյուս հնդկական	Anamirta cocculus (L.) Wight et Arn.	-
138.	Շնակարոս սովորական	Aethusa Cynapium L.	Բոլոր մասեր
139.	Կոլինտոնիում անիսոնային	Collinsonia anisata Sims.	Վերգետնյա մաս
140.	Կոլոկագիում	Colocasia L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
141.	Կանեփ	Cannabis sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
142.	Կոնսոլիդա հիասքանչ	Consolida regalis S.F. Gray	Պտուղներ, սերմեր
143.	Կոպըիս	Coptis L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
144.	Սթեր	Asarum L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր, էթերայուղ, արմատից և կոճարմատից ստացված յուղեր
145.	Կորիարիում	Coriaria	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
146.	Կորինակարպուս հարթ	Corynocarpus Laevigata Forst.	Կորիզ, պտուղ
147.	Կորնուլակա ծաղկեսպիտակ	Cornulaca leucantha Charif et Allen	Վերգետնյա մաս
148.	Կոսցինում ծագած	Cosciniun fenestratum Colebr	Բոլոր մասեր
*	Կոչի	Crossopteryx kotschyana Fenzl.	-
149.	Եղինջ գնդաքթային	Urtica pilulifera L.	Վերգետնյա մաս
150.	Շիկատակ սովորական	Atropa belladonna L Parnassia palustris L.	բոլոր մասեր
151.	Ալկորուկ	Senecio L.	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
*	Կրովնիկ	Gratiola officinalis L.	-
152.	Կրոսոպտերիքսում	Crossopteryx kotschyana Fenzl.	Կեղև
153.	Կրոտոլարիում	Crotalaria L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
154.	Կրոտոն թուլացուցիչ	Croton tiglium L.	Բոլոր մասեր
155.	Կլորասերմիկ բարակատերև	Cyclosporum leptophyllum Sprague	Պտուղներ
156.	Բեկտենի ամերիկյան	Rhamnus purshiana	Տիաս պտուղներ, թարմ կեղև
157.	Բեկտենի լաստենատերև	Frangulaan alnus Mill.	Տիաս պտուղներ, թարմ կեղև
158.	Բեկտենի թուլացուցիչ	Rhamnus catharticus	Տիաս պտուղներ, թարմ կեղև
159.	Քսանտորիզում հասարակ	Xanthorhiza simplicissima Marsh. (Zanthorhiza)	Բոլոր մասեր
160.	Կոկոռ	Nuphar L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր

			մասեր
161.	Արզնդեղ սովորական	Agrostemma githago L	Բոլոր մասեր
*	Կուկուլվան	Anamirta cocculus (L.) Wight et Arn.	-
162.	Անդրուկ	Polygonatum L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
163.	Ղմի անծաղիկ	Anthriscus caucalis	Բոլոր մասեր
164.	Դափնի ամերիկյան	Sassafras officinale	Բոլոր մասեր
165.	Լակոնոս	Phytolacca L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
166.	Հովտաշուշան	Convallaria L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
167.	Ծիծեռնախոտ	Vincetoxicum sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
168.	Լատուա թունավոր	Latua venenosa Phil	Բոլոր մասեր
169.	Լեսպեդեզա երկցաղիկային	Lespedeza bicolor Turcz	Տերև, կեղև, կոճղարմատ
170.	Շուշան միեղբայրենի	Lilium monadelphum Bieb.	Բոլոր մասեր
171.	Լինդերա Օլդգենի	Lindera oldhamii Hemsl.	Ցողուններ, տերև
*	Չարագործաբույս	Cynoglossum officinalis L.	-
*	Տենդախոտ	Sedum L.	-
172.	Լոբելիա	Lobelia L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
173.	Մամրիչ	Clematis sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
174.	Լոտուս կապույտ	Nymphaea Caerulea	Տերևներ, թերթիկներ
175.	Լոֆոֆորա	Lophophora L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
176.	Փշատենի	Elaeagnus	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
177.	Լուսնասերմնատուփիկ դաուրյան	Menispermum dauricum L.	բոլոր մասեր
178.	Կտավախոտ	Linaria vulgaris Mill.	Բոլոր մասեր
179.	Հրանուկ	Ranunculus L.	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
180.	Մագնոլիա	Magnolia L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
181.	Մահոնիա	Mahonia Nutt.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
182.	Կակաչ (հայկական, կասկածելի, բացողուն, քնաբեր)	Papaver L.(P. Armenacum, P. Bracteatum, P. Dubium, P. Nudicaule, P. somniferum)	Բոլոր մասեր, բացի սերմերից
183.	Մակլեա	Macleaya	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
184.	Մակրոզամիա պարույրային	Macrozamia spiralis	բոլոր մասեր
185.	Մամիլարիա	Mammillaria	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
186.	Մարգախոտ դեղատու	Mandragora officinarum L.	Բոլոր մասեր
*	Մարգոզա	Azadirachta indica A. Juss.	-
187.	Սագախոտ	Chenopodium L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր, եթերայուղ բոլոր մասերից, սերմերի յուղ
188.	Կովցորյան	Melampyrum sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր

			մասեր
*	Մայր եղջյուրիկներ	Claviceps sp.	-
*	Մաչեկ	Glaucium L.	-
189.	Մելիա հնդկական	Melia azedarach L.	Բոլոր մասեր
190.	Մանրառուռու ոռուսական	Chamaecytisus ruthenicus	Բոլոր մասեր
191.	Արմավաթուփ	Myricaria L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Մրտենի ճահճային	տես «Խամեդաֆնե»	-
192.	Միտրագինա	Mitragyna L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Բազմածաղիկ	Coronilla L.	-
*	Սպանդ	Peganum L.	-
193.	Գիհի կազակական	Juniperus sabina L.	Բոլոր մասեր
194.	Իշակաթնուկ	Euphorbia sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
195.	Ոզնենի	Echinops L.	Բոլոր տեսակներ, պտուղներ
196.	Հելիբորուս	Helleborus L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
197.	Մոստուեա նպաստող	Mostuea stimulans A. Cheval	Վերգետնյա մաս
198.	Պտեր	Dryopteris filix mas Schott.	Կոճխարմատներ
199.	Մշկընկույզ	Myristica fragrans Hjuft	Պտուղ (ընկույզներ)
*	Օճառախոտ	Saponaria officinalis L.	-
*	Օճառարմատ	Saponaria officinalis L.	-
200.	Օճառախոտ դեղատու	Saponaria officinalis L.	Բոլոր մասեր
201.	Ոջլախոտ	Pedicularis sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Մկնանոց	Thermopsis L.	-
202.	Նանդինա տնական	Nandina domestica Thunb.	Կեղև, արմատների կեղև
203.	Մատնետունկ	Digitalis sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
204.	Նաուկլեա կոցատերևային	Nauclea rhynchophylla Miq.	Բոլոր մասեր
205.	Նեկտանդրա պուպուրի խոշոր	Nectandra puchury-major Nees et Mart.	Պտուղներ
206.	Նեմուարոն Հումբոլդտի	Nemuaron humboldtii Bail.	Եթերային յուղեր
*	Նիմ	Azadirachta indica A. Juss.	-
207.	Իսլածաղիկ	Scrophularia sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
208.	Շրջահյուս	Periploca L.	Բոլոր տեսակներ, կեղև
209.	Օդոստեմոն գետնատարած	Odostemon aquifolium Rydb.	Արմատներ
210.	Քարխոտ	Symphytum L.	Բոլոր տեսակներ, արմատներ
211.	Դափնեվարդ	Nerium L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Օլոլիուկեր	Turbina corymbosa	-
*	Օլոլյուկեր	Turbina corymbosa	-
212.	Գինեծաղիկ	Oenanthe sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
213.	Ծագոմ	Viscum L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
214.	Օրիքսա Ճապոնական	Orixa japonica Thunb.	բոլոր մասեր
215.	Բոշխ	Carex L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր

			մասեր
216.	Սուր նավակարար (Օքսիտրոպիում)	Oxytropis L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
217.	Օգինում սուրբ	Ocimum sanctum L.	բոլոր մասեր
218.	Թանթռնիկ	Sedum L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
219.	Անճարակ	Anagallis arvensis L.	Բոլոր մասեր
*	Արմավենի կատեխու	Areca catechu L.	-
220.	Ջույգաթերթիկ	Zygophyllum L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
221.	Մորմ	Solatum sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Պեյոտլ	Lophophora L.	-
222.	Պելարգոնիում (խորդենի)	Pelargonium Willd.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Դաշտագլոր	Gypsophila L.	-
*	Պերելոյկա խոտաբույս	Parnassia palustris L.	-
223.	Լոշտակ	Bryonia L.	Բոլոր տեսակներ, արմատներ
224.	Պղպեղ բետել	Piper betle L.	Բոլոր մասեր
*	Պղպեղ Կավա Կավա	Piper methysticum (kava-kava)	-
225.	Պղպեղ հարբեցնող	Piper methysticum (kava-kava)	Բոլոր մասեր
226.	Ավազասեր սպիտակավուն	Prammogeton canescens Vatke	Պտուղներ
227.	Պետալոստիլիում լավիխենման	Petalostylis labicheoides R. Br	Վերգետնյա մաս
228.	Պետրասիմոնա միառեջքային	Petrosimonia monandra Bunge	Վերգետնյա մաս
229.	Պեումոս բոլորա	Peumus boldus Molina	Տերևների եթերայուղեր
230.	Լերդախոտ	Anemone sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
231.	Փայտատամիկ	Galeopsis sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
232.	Պինելիում եռամաս	Pinellia ternata Britenbach	Ֆոդոններ
233.	Քաջվարդ խոտափող	Paeonia anomalae L.	Բոլոր մասեր
234.	Պիպտադենիում	Piptadenia	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
235.	Պիպտադենիում այլերկրային	Piptadenia peregrina Benth.	Կեղև
236.	Պիսցիդիում վառ կարմիր	Piscidia erythrina L.	Բոլոր մասեր
*	Պիտուրի	Duboisia	-
*	Գետնամուշկ-գայլթաթ	Huperzia selago L.	-
237.	Որոմ հարբեցնող	Lolium temulentum L.	Պտուղներ
238.	Բաթթկենի	Cuscuta L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
239.	Աքլորակատար	Rhinanthus L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
240.	Պոդոֆիլում	Podophyllum L.	Բոլոր տեսակներ, կոճղարմատներ արմատներով
241.	Ձնձաղիկ Վորոնովի	Galanthus woronowii Lozinsk.	Բոլոր մասեր
242.	Ափսինթ	Artemisia L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
243.	Մկնասոխ	Mercurialis L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
244.	Քնախոտ	Pulsatilla sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր

			մասեր
245.	Պսիլոկաուլոն աննման	Psilocaulon absimile N.E.Br.	Վերգետնյա մաս
*	Թռչնաստսինձ	Viscum L.	-
246.	Պդպճախոտ	Physochlaina L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
247.	Եգիպտացորենի պղպճամրիկ	Ustilago maydis DC.	Բոլոր մասեր
248.	Խորշաբույս ուռուցավոր	Utricularia physalis	Վերգետնյա մաս
*	Հարբաձ խոտ	Thermopsis L.	-
*	Ուռուտ	Chamaecytisus ruthenicus	-
249.	Ռամոնա արեղախոտային	Ramona stachyoides Briq.	Բոլոր մասեր
250.	Ռաուոլվիֆիում բազմատերևային	Rauwolfia heterophylla Roem. et Schult.	Բոլոր մասեր
*	Փսիխաբեր ընկույզ	Strychnos L.	
251.	Ռեմերիա քշտած	Roemeria refracta DC.	Բոլոր մասեր
*	Կոծոճ ծագող	Xanthium L.	-
252.	Եղջրագլխիկ	Ceratocephala L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
253.	Մրտավարդ (լեռնավարդ)	Rhododendron sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
254.	Վարդ հավայան	Argyrea nervosa; Hawaiian Baby Woodrose	Բոլոր մասեր
*	Հագրեվարդ	Ledum L.	-
255.	Ռուբիևա բազմակտրվածքային	Roubieva multifida Moq.	Վերգետնյա մասերի եթերայուղեր
256.	Սատապ	Ruta L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
257.	Ձկնահատապտուղ	Anamirta cocculus (L.) Wight et Arn.	-
258.	Արքայապսակ ուսորիական	Fritillaria ussuriensis Maxim.	Բոլոր մասեր
259.	Սագովնիկ ոլորահյուս	Cycas circinalis L.	Սերմեր
260.	Սագովնիկ կռացված	Cycas revoluta Thunb.	Սերմեր
261.	Սաքսաուլ	Haloxylon L.	Բոլոր տեսակներ, տերևներ, ցողուններ
262.	Տոսախ մշտադալար	Buxus sempervirens L.	Ցողուն, տերևներ
263.	Սանգվինարիա կանադական	Sanguinaria canadensis	արմատներ
264.	Սարկոլոբոս	Sarcobolus R. Br.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
265.	Սարկոցեֆալուս	Sarcocephalus Afzel.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
266.	Հակոքսիլոն կոնային	Haloxylon articulatum	Ցողուն, տերևներ
267.	Սասաֆրաս սպիտակավուն	Sassafras albidum (Nutt.) Nees.	Բոլոր մասեր, եթերայուղ արմատներից և փայտանյութից
268.	Սվեդա պտղաուռուցավոր	Suaeda physophora L.	Բոլոր մասեր
269.	Արճնախոտ եվրոպական	Plumbago europaea L.	Բոլոր մասեր
270.	Սելոլիցիա հագրեվարդային	Seidlitzia rosmarinus Bunge	Ցողուն, տերևներ
271.	Սեկուրինեգա	Securinega L.	Բոլոր տեսակներ, դալարներ
272.	Սիգեբեկիա արևելյան	Siegesbeckia orientalis	Բոլոր մասեր
*	Սիդա	Cida L.	-
273.	Սիմոնդսիա կալիֆորնիական	Simmondsia californica Nutt.	Սերմեր
274.	Կապտուկ սովորական	Echium vulgare L.	Բոլոր մասեր
275.	Սկելետիում ոլորված	Sceletium tortuosum	Բոլոր մասեր

276	Սկոպուլիա	Scopolia L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
277	Սմոդինգիում սուր	Smodingium argutum E. Mey	Բոլոր մասեր
*	Շնաղեղ	Peganum L	-
278	Սոլերոս թուփային	Salicornia fruticosa L	Ցողուններ, տերևներ
*	Սողոմոնի կնիք	Polygonatum L.	-
279	Օջան հարավային (օջան ռուսական)	Salsola australis R. Br.(=S. ruthenica Iljin)	Բույսի բոլոր մասեր
280	Սորգո	Sorghum L.	Բոլոր մասեր
*	Սոփոր հաստապտուղ	Vexibia pachycarpa Jakovl	-
281	Հասկաժանգ	Claviceps sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
282	Ստելերա գաճաճային	Stellera chamaejasme L	Բոլոր մասեր
283	Ստեֆանիա	Stephania L.	Բոլոր տեսակներ, պալարապտուղներ արմատներով սերմեր
284	Ստրիկտոկարդիա լորենատերևային	Strictocardia tiliaefolia Hall.	սերմեր
285	Լիանա	Strophanthus DC	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
286	Սֆերաֆիզա աղուտային	Sphaerophysa salsula (Pall.) DC.	Բոլոր մասեր
287	Սիենակաուլոն դեղատու	Schoenocaulon officinal A.Gray	Սերմեր
288	Քթախոտ	Nicotiana L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
289	Տաբերնանտե իբոգա	Tabernanthe iboga Baill	Բոլոր մասեր
290	Տամուս սովորական	Tamus communis L.	Բոլոր մասեր
291	Տաուշիա	Tauschia Schltld.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
292	Տերմոպսիս	Thermopsis L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
293	Տինոսպորա սրտատերևային	Tinospora cordifolia Miers	Բոլոր մասեր
294.	Կենի	Taxus L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
295.	Տոդալիա ասիական	Toddalia asiatica Lam.	Բոլոր մասեր
296.	Տոքսիդենդրոն	Toxicodendron L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
297.	Տրիխոցերես	Trichocereus	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
298.	Եղեգ հարավային	Phragmites Australia Trin. ex Steud.	Կոճղարմատ
299.	Տուրբինա կորիմբոզա	Turbina corymbosa	Սերմեր
300.	Տուրբինա վահանաձև	Turbina corymbosa Raf.	Սերմեր
301.	Հազարագլուխ	Viccaria sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
302.	Ունգերնիա Վիկտորի	Ungernia victoris Vved ex Artjushenko	Բոլոր մասեր
303.	Ունգերնիա Վիկտորի	Ungernia. Sewertzowii (Regel) B.Fedtsch.	Բոլոր մասեր
304.	Ունոնա ամենաբուրավետ	Unona odoratissima Blanco	Ծաղիկներ
305.	Նարդես խեժատար	Ferula gummosa Boiss	Սերմեր
306.	Ֆիբրաուրեա ներկող	Fibraurea tinctoria Lour.	Բոլոր մասեր

307.	Ֆիզոհիլայնա ալայական	Physochlaina alica Korotk	Արմատներ
308.	Ֆիզոհիլայնա ալայական	Physochlaina orientalis G. Don f.	Արմատներ
*	Ֆիտոլակկա ամերիկյան	Phytolacca L.	-
309.	Համեղաֆնե	Chamaedaphne calyculata Moench	Վերգետնյա մաս
*	Խարզ	Gomphocarpus L.	-
*	Լեռնաչամիչ ձիաձետային	Ephedra sp.	-
310.	Խեյմիա ուռենատերևային	Heimia salicifolia	Վերգետնյա մաս
*	Խեկվիրիտի	Abrus precatorius L.	-
311.	Քինաձառ	Cinchona succirubra Pavon.	Կեղև
312.	Անձխտտ	Corydalis sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Խոխոբա	Simmondsia californica Nutt.	-
313.	Ժախուկաձառ	Moringa oleifera Lam.	Բոլոր մասեր
314.	Հունեմանիա ծխաբույսատերևային	Hunnemannia fumariaefolia Sweet	Բոլոր մասեր
315.	Ամբողջատերև	Haplophyllum	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
316.	Ցեֆալանթոս արևմուտքային	Cephalanthus occidentalis L.	Վերգետնյա մաս
317.	Ալպիական մանուշակ	Cyclamen L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
*	Ջրային մոլախինդ	Cicuta L.	-
318.	Կիտրոնախտտ (Ցիմբոպոգոն Վինտերի)	Cymbopogon winterianus Jowitt.	Եթերայուղեր բոլոր մասերի
319.	Ցիրիա Սմիթի	Zieria smithii Andr.	Վերգետնյա մաս, եթերայուղեր բոլոր մասերի
*	Չաույմուգրա	Hydnocarpus Gaertn	-
*	թոքախտավոր բույս	Coronilla L.	-
320.	Ղանձլամեր	Veratrum sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
321.	Շնալեզու դեղատու	Cynoglossum officinalis L.	Բոլոր մասեր
322.	Ժանտրնկույզ	Strychnos L.	Բոլոր տեսակներ, սերմեր
323.	Տափոլոռ	Lathyrus sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
324.	Արեղախտտ ճահճային	Stachys palustris L.	Բոլոր մասեր
325.	Արեղախտտ անողորկ	Stachys aspera Michx.	Վերգետնյա մաս
326.	Ծիծեռնախտտ	Chelidonium L.	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
*	Թզարմատ գարնանային	Ficaria calthifolia Reichenb., F. verna Huds.	-
327.	Թզարմատ ոսկեծաղիկատերևային	Ficaria calthifolia Reichenb., F. verna Huds.	Բոլոր մասեր
328.	Եղեսպակ կանխագուշական	Salvia divinorum	Տերևներ
329.	Շանգինիա հատապտղային	Schanginia baccata Moq.	Տերև, դալարներ
330.	Էվոդիա մելիեոլիա	Evodia meliifolia Benth.	Բոլոր մասեր
331.	Էվոդիա հասարակ	Evodia simplex Cordem.	Բոլոր մասեր
332.	Էնցեֆալարտոս Բարկերի	Encephalartos barkeri Carruth. et Miq.	Բոլոր մասեր
333.	Էրիոֆիլում	Eriophyllum	Բոլոր տեսակներ,

			արմատներ
334.	Լեոնաչամիչ (էֆեդրա)	Ephedra sp.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
335.	Էխինոփսիս	Echinopsis L.	Բոլոր տեսակներ, վերգետնյա մաս
336.	Տատասկ	Tribulus L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
337.	Յալապա իսկական	Ipomoea purga (Wend.) Hayne	Բոլոր մասեր
338.	Ողկուզիկ սպիտակ	Dictamnus albus L.	տերևներ, պտուղներ
339.	Յատորրիզա թաթանման (Կոլոմբոսի)	Jateorhiza palmata (Lam.) Miers. (=Jatrorrhiza columba (Roxb) Miers.)	բոլոր մասեր
340.	Խնկեղեգ հացաբույսային	Acorus gramineus Soland. (= A. pusillus Sieb.)	Կոճղարմատ, եթերայուղեր, տերևներ
341.	Բիներցիա կլորաթև	Bienertia cycloptera Bunge	Վերգետնյա մաս
342.	Բասսիա սառը	Bassia cycloptera Bunge	Վերգետնյա մաս
343.	Բունիում պարսկական	Bunium persicum B Fedtsch.	Բոլոր մասեր
344.	Բունիում գլանանման	Bunium cylindricum Drude	Վերգետնյա մաս և եթերայուղ դրանից
345.	Գիմնոկալիցիում	Gymnocalycium	Վերգետնյա մաս
346.	Երկփնջիկ եղեգային	Phalaris tuberosa L.	Վերգետնյա մաս
347.	Ոգնուկ բազմահող	Anabasis articulate	Վերգետնյա մաս
348.	Փշատար Ջիբտորփի	Echinophoria sibthorpiana Huss	Վերգետնյա մաս
349.	Կոլոցինտ	Citrullus colocynthis Schrad.	Պտուղներ (փոշի, հանուկ)
350.	Կորիֆանտա մանրապճեղային	Coryphantha micromeris Lem.	Ամբողջ բույս
351.	Սագախոտ դրամահատային	Artriplex nummularia Lindl	Վերգետնյա մաս
352.	Բազմահասկ կնճոտ	Agastache rugosa O.Kuntze	Եթերային հուղ
353.	Մոսլա երկոշանոթային	Mosla dianthera L.	Եթերային հուղ
354.	Օրլայա գագարային	Orlaya daucoides	Պտուղներ (եթերային հուղ)
355.	Օրտոդոն ազարոնային	Orthodon asaroniferum	Վերգետնյա մաս

2. Միաբաղադրիչ կենսաբանական ակտիվ հավելումների կազմում ներառման ոչ ենթակա բույսերը և դրանց վերամշակման արտադրանքը

NN ը/կ	Բույսի անվանումը	Բույսի լատիներեն անվանումը	Բույսի մասերը
1.	Արալիա բարձրահասակ, արալիա մանջուրական, սատանի ծառ, փշածառ	Arali elata (Miq.)Seem =Arali mandshurica Rupr. Et Maxim.	Բոլոր մասեր
2.	Աֆրիկական սալոր	Pygeum africanum	Կեղև
3.	Կատվախոտ	Valeriana L.	Բոլոր տեսակներ, արմատ, կոճղարմատ
4.	Գինկգո երկանվաթևային	Ginkgo biloba L.	Վերգետնյա մաս
5.	Ջինենմա սիլվեստրե	Gymnema sylvestre	Բոլոր մասեր
6.	Դիոսկորեա թավամազ	Dioscorea villosa	Կոճղարմատներ
7.	Մարդարմատ	Ginseng	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր
8.	Օպլանաքս բարձրահասակ	Oplopanax elatus Nakai	Բոլոր մասեր
9.	Արևքորիկ	Hypericum L.	Բոլոր տեսակներ, բոլոր մասեր

10.	Մկնափուշ	Ruscus aculeatus (Butcher's Broom)	Բոլոր մասեր
11.	Յոխիմբե (պաուսինիստալիա յոխիմբե)	Pausinystalia yohimbe (K. Schum.) Pierre ex Beile	Բոլոր մասեր
12.	Կիտրոնաթուփ չինական	Schisandra chinensis (Turcz.) Baill.	Բոլոր մասեր
13.	Մուիրա պուամա	Muirea puama (Liriosma jvata)	Բոլոր մասեր
14.	Մրջնաձառ Պո դե Արկո, Տաբեբույա	Tabebuia heptaphylla	Կեղև
15.	Ռոդիոլա վարդագույն	Rhodiola rosea L.	Բոլոր մասեր
16.	Տուրներա գրգռող, Դամիանա	Turnera Diffusa	Բոլոր մասեր
17.	Էլեուտերոկոկ փշոտ, սատանի թուփ	Eleutherococcus senticosus (Rupr. et Maxim.) Maxim = Aconthopanax senticosus (Rupr. et Maxim.) Harms	Բոլոր մասեր
18.	Արմավաշուշան թելատու	Yucca filamentosa	Տերևներ

3. Պրիոնային հիվանդությունների (սպունգանման էնցեֆալոպաթիա) առաջացման ռիսկի սպեցիֆիկ նյութեր հանդիսացող կենդանիների օրգաններ, հյուսվածքներ և դրանց վերամշակման արտադրանք՝

1) խոշոր եղջերավոր կենդանիներից՝

ա. 12 ամսականից բարձր հասակի կենդանիների գանգը (բացառությամբ ստորին ծնոտի)՝ ներառյալ գլխուղեղը, աչքերը և ողնուղեղը,

բ. 30 ամսականից բարձր հասակի կենդանիների ողնաշարը (բացառությամբ պոչուկային հատվածի, ողնաշարի ծոծրակային, կրծքային և գոտկային մասերի, փշածև ու լայնական ելուստների, միջնային կատարի, պոչուկի տևերի)՝ ներառյալ մեջքային արմատիկների նյարդահանգույցները,

գ. բոլոր հասակի կենդանիների նշիկները, աղիքային համակարգը (12-մատնյա աղիքից մինչև ուղիղ աղիք) և ադեկալը.

2) գառներից (ոչխարներից) և այծերից՝

ա. 12 ամսականից բարձր հասակի կենդանիների կամ լինդերը ծակած արմատիկային կտրիչներ ունեցող կենդանիների գանգը, ներառյալ գլխուղեղը, աչքերը, նշիկները և ողնուղեղը,

բ. բոլոր հասակի կենդանիների փայծախն ու աղիքները.

3) մթերքներ, որոնք պարունակում են որոճող կենդանիներից նյութեր՝

ա. միս մեխանիկական ոսկրահանման,

բ. դոնդողանյութ (բացառությամբ որոճող կենդանիների կաշվից ստացված դոնդողանյութի),

գ. որոճող կենդանիների հալեցված ճարպերն ու դրանց վերամշակման արտադրանքը:

Կենդանական ծագման օբյեկտներ՝ զատիկ յոթկետանի (*Coccinella septempunctata* L.)՝ ամբողջ մարմինը, կարիճ (*Scorpiones* L.)՝ ամբողջ մարմինը, խարանածճի (*Lytta* sp.) բոլոր տեսակները, բոլոր մասերը:

Սննդամթերքի արտադրության, ինչպես նաև կենդանական ծագման հումքի կիրառմամբ կենսաբանական ակտիվ հավելումների (ԿԱՀ) արտադրության ժամանակ պետք է նկատի ունենալ հումքի և մթերքի բաղադրամասերն արտադրող կազմակերպությունների երկրներում էպիզոտիկ իրավիճակն ըստ սպունգանման էնցեֆալոպաթիայի:

4. Սննդի էսենցիալ գործոն չհանդիսացող կենսաբանական ակտիվ սինթետիկ նյութեր՝ դեղատու բույսերի կենսաբանական ակտիվ բաղադրիչների համանմաններ

5. Կենդանաբանական ծագման հորմոններ և կենդանիների էնդոկրին համակարգի օրգաններ (մակերիկամներ, հիպոֆիզ, ենթաստամոքսային գեղձ, վահանաձև և հարվահանաձև գեղձեր, ուրցագեղձ, սեռական գեղձեր) հորմոնալ ակտիվության առկայությամբ

6. Մարդու օրգաններ և հյուսվածքներ

7. Մանրէների ցեղերի և տեսակների ներկայացուցիչներ, որոնց կազմում տարածված են մարդու հիվանդություններ առաջացնող կամ որպես հակաբիոտիկների նկատմամբ կայունության գեների վեկտոր ծառայող մանրէատեսակներ, այդ թվում՝

1) սպոր առաջացնող աէրոբ և անաէրոբ մանրէներ՝ *Bacillus* ցեղի (*B. polymyxa*, *B. cereus*, *B. megatherium*, *B. thuringiensis*, *B. coagulans*, *B. subtilis*, *B. licheniformis*, այլ տեսակների) և *Clostridium* ներկայացուցիչներ.

2) *Escherichia*, *Enterococcus*, *Corynebacterium* spp ցեղերի մանրէներ.

3) հեմոլիտիկ ակտիվությամբ տիրապետող մանրէներ,

4) կենդանիների և թռչնի օրգանիզմից անջատված և մարդու նորմալ պաշտպանողական միկրոֆլորային ոչ բնորոշ ոչ սպորային մանրէներ, այդ թվում *Lactobacillus* ցեղի ներկայացուցիչներ:

8. Ազգային օրենսդրությանը համապատասխան կենսունակ խմորասնկեր, այդ թվում՝ Candida ցեղի, ակտինոմիցետներ, ստրեպտոմիցետներ, մանրադիտակային բորբոսասնկերի բոլոր ցեղերն ու տեսակները, թունավոր և ոչ ուտելի սնկեր:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ-ՆԱԽԱՐԱՐ

Դ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՁԵՎԵՐ

**ԿԵՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎ ՀԱՎԵԼՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ
 ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՎԻՏԱՄԻՆՆԵՐԻ, ՎԻՏԱՄԻՆԱՆՄԱՆ ԵՎ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ**

Անվանումը	Ձևը
Վիտամին A	Ռետինոլ, ռետինոլի ացետատ, ռետինոլի պալմիտատ, բետակարոտին
Կարոտինոիդներ	
Բետակարոտին	բետակարոտին
Լիկոպին	լիկոպին
Լյութեին	լյութեին և դրա եթերներ
Չեաքսանտին	զեաքսանտին
Աստաքսանտին	աստաքսանտին
Վիտամին D	D2 (երգոկալցիֆերոլ), D3 (խոլեկալցիֆերոլ)
Վիտամին E	D-ալֆա-տոկոֆերոլ, DL-ալֆա-տոկոֆերոլ, D-ալֆա-տոկոֆերոլի ացետատ, DL-ալֆա-տոկոֆերոլի ացետատ, DL-ալֆա-տոկոֆերոլի պալմիտատ, D-ալֆա-տոկոֆերոլի սուկցինատ, DL-ալֆա-տոկոֆերոլի սուկցինատ, D-գամմա-տոկոֆերոլ, DL- գամմա-տոկոֆերոլ, տոկոֆերոլների խառնուրդի խտանյութ, տոկոտրիենոլներ
Վիտամին B1	Թիամինի հիդրոքլորիդ, թիամինի բրոմիդ, թիամինի մոնոնիտրատ, թիամինմոնոֆոսֆատ քլորիդ, թիամինի երկֆոսֆատ (պիրոֆոսֆատ) քլորիդ (թիամինի պիրոֆոսֆատ քլորիդ)
Վիտամին B2	Ռիբոֆլավին; ֆլամինմոնոնուկլեոտիդների նատրիումական աղ (նատրիումի ռիբոֆլավին 5'-ֆոսֆատ)
Վիտամին PP (նիացին)	Նիկոտինամիդ, նիկոտինաթթու և դրա աղեր, ինոզիտոլի հեքսանիկոտինատ
Վիտամին B6	Պիրիդոքսինի հիդրոքլորիդ պիրիդոքսին-5'-ֆոսֆատ, պիրիդոքսալ, պիրիդոքսալ-5'-ֆոսֆատ, պիրիդոքսամին, պիրիդոքսամին-5'-ֆոսֆատ, պիրիդոքսին երկպալմինատ
Պանտոտենաթթու	Կալցիումի D-պանտոտենատ, նատրիումի D-պանտոտենատ, դեքսպանտենոլ, պանտետին
Վիտամին B12	Ցիանկոբալամին, հիդրոքսիկոբալամին, մեթիլկոբալամին, 5'-դեզօքսիադենոզիլկոբալամին
Ֆոլատ	Ֆոլիաթթու (N-պտերոիլ- L-գլուտամինաթթու), կալցիումի L-մեթիլֆոլատ
Վիտամին C	L-ասկորբինաթթու, նատրիումի L-ասկորբատ, կալցիումի L-ասկորբատ, կալիումի L-ասկորբատ, մագնեզիումի L-ասկորբատ, ցինկի L-ասկորբատ, 6-պալմիտիլ-L-ասկորբինաթթու (ասկորբիլպալմիտատ)
Վիտամին K	K1 (ֆիլոխինոն, ֆիտոմենադիոն), K2 (մենալխինոն)
Բիոտին	D-բիոտին
Խոլին	Խոլինքլորիդ, խոլինցիտրատ, խոլիներկտարտրատ
Ինոզիտ	Ինոզիտ

Կարնիտին	L-կարնիտին, L-կարնիտինի տարտրատ, L-կարնիտինի հիդրոքլորիդ, ագետիլ-L-կարնիտին
Կոէնզիմ Q10	Ուբիսինոն
Լիպոյաթթու	ալֆա-լիպոյաթթու
Մեթիլմետիոնին սուլֆոնիում	Մեթիլմետիոնին սուլֆոնիումի քլորիդ
Օռոտաթթու	Կալիումի օռոտատ, մագնեզիումի օռոտատ, ցինկի օռոտատ, կալցիումի օռոտատ
Պարամինաբենզոյաթթու	Պարամինաբենզոյաթթու
Կալցիում	Կալցիում ածխաթթու (կալցիումի կարբոնատ), կիտրոնաթթվի կալցիումական աղեր, կալցիումի քլորիդ, կալցիումի գլուկոնատ, կալցիումի գլիցերաֆոսֆատ, կալցիումի լակտատ, օրտոֆոսֆորաթթվի կալցիումական աղեր (կալցիումի օրտոֆոսֆատներ), կալցիումի մալատ, կալցիումի ցիտրատ-մալատ, կալցիումի բիսգլիցինատ, կալցիումի պիրովատ, կալցիումի սուլցինատ, կալցիումի L-լիզինատ, կալցիումի ասպարագինատ, կալցիումի սուլֆատ, կալցիումի հիդրօքսիդ, կալցիումի օքսիդ, կալցիումի ագետատ, կալցիումի L-ասկորբատ, կալցիումի L-պիրոգլուտամատ (պիրոլատ), կալցիումի L-տրեոնատ
Նատրիում	Նատրիումի բիկարբոնատ, նատրիումի կարբոնատ, նատրիումի ցիտրատ, նատրիումի քլորիդ, նատրիումի գլուկոնատ, նատրիումի լակտատ, նատրիումի հիդրօքսիդ, օրտոֆոսֆորաթթվի նատրիումական աղեր
Մագնեզիում	Մագնեզիումի կարբոնատ, մագնեզիումի L-ասկորբատ; մագնեզիումի բիսգլիցինատ, մագնեզիում կաթնաթթվային (մագնեզիումի ցիտրատներ), մագնեզիումի քլորիդ, մագնեզիումի գլուկոնատ, օրտոֆոսֆորաթթվի մագնեզիումական աղեր; մագնեզիումի L-լիզինատ; մագնեզիումի մալատ, մագնեզիումի-կալիումի ցիտրատ, մագնեզիումի պիրովատ, մագնեզիումի սուլցինատ, մագնեզիումի սուլֆատ, մագնեզիումի լակտատ, մագնեզիումի ագետատ, տաուրինաթթվի մագնեզիումական աղ, մագնեզիումի գլիցերոֆոսֆատ, մագնեզիումի հիդրօքսիդ, մագնեզիումի օքսիդ, մագնեզիումի ասպարագինատ, մագնեզիումի L-պիրոգլուտամատ (պիրոլատ), ագետիլտաուրինաթթվի մագնեզիումական աղ, մագնեզիումի ամինաթթվային համալիրներ
Կալիում	Կալիումի ցիտրատ, կալիումի լակտատ, կալիումի բիկարբոնատ, կալիումի կարբոնատ, կալիումի քլորիդ, կալիումի գլուկոնատ, կալիումի գլիցերոֆոսֆատ, կալիումի մալատ, օրտոֆոսֆորաթթվի կալիումական աղեր, կալիումի հիդրօքսիդ, կալիումի ամինաթթվային համալիրներ, կալիումի L-պիրոգլուտամատ (պիրոլատ)
Ֆոսֆոր	Ֆոսֆորաթթվի կալիումական, կալցիումական, նատրիումական և մագնեզիումական աղեր
Երկաթ	Երկաթի (II) գլուկոնատ, երկաթի (II) կարբոնատ, երկաթի (II) սուլֆատ, երկաթի (II) լակտատ, երկաթի (II) ֆումարատ, երկաթի (II, III) ցիտրատ, երկաթի (III) երկֆոսֆատ (պիրոֆոսֆատ), երկաթ տարրային (կարբոնիլային+էլեկտրոլիտիկ+ջրածին-վերականգնված), երկաթ (III) կիտրոնամոնիական (ամոնիում-երկաթի ցիտրատ), երկաթի սուլցինատ, երկաթի բիսգլիցինատ, երկաթի ֆոսֆատ, երկաթի (II) տաուրատ, նատրիում-երկաթի երկֆոսֆատ, երկաթի (III) սախարատ, երկաթի ամինաթթվային համալիրներ, երկաթի L-պիրոգլուտամատ (պիրոլատ)
Պղինձ	Պղինձի կարբոնատ, պղինձի ցիտրատ, պղինձի գլուկոնատ, պղինձի սուլֆատ, պղինձի L-ասպարտատ, պղինձի բիսգլիցինատ, պղինձի

	լիզինային համալիր, պղնձի օքսիդ պղնձի ամինաթթվային համալիրներ
Ցինկ	Ցինկի ացետատ, ցինկի սուլֆատ, ցինկի քլորիդ, ցինկի ցիտրատ, ցինկի գլյուկոնատ, ցինկի լակտատ, ցինկի օքսիդ, ցինկի կարբոնատ, ցինկի L-ասկորբատ, ցինկի L-ասպարտատ, ցինկի բիսգլիցինատ, ցինկի L-լիզինատ, ցինկի մալատ, ցինկի մոնո-L-մետիոնինսուլֆատ, ցինկի պիկոլինատ, ցինկի ամինաթթվային համալիրներ, ցինկի L-պիրոգլուտամատ
Մանգան	Մանգանի կարբոնատ, մանգանի քլորիդ, մանգանի ցիտրատ, մանգանի գլյուկոնատ, մանգանի սուլֆատ, մանգանի գլիցերոֆոսֆատ, մանգանի L-ասպարտատ, մանգանի բիսգլիցինատ, մանգանի ամինաթթվային համալիրներ, մանգանի L-ասկորբատ, մանգանի L-պիրոգլուտամատ (պիրոլատ)
Յոդ	Կալիումի յոդիդ, կալիումի յոդատ, նատրիումի յոդիդ, նատրիումի յոդատ, յոդկազեին
Սելեն	Նատրիումի սելենատ, նատրիումի սելենիտ, նատրիումի սելենիտ միատեղակալված, սելենիտատ, 1-սելենոմետիոնին, սելենոլ հարստացված խմորասնկեր (Saccharomyces), 9-ֆենիլ-սիմ-օկտահիդրոսելենոքսանտեն, բիս,1,3,-երկմեթիլպիրազոլիլ-4-սելենիդ
Մոլիբդեն	Ամոնիումի մոլիբդատ (VI), նատրիումի մոլիբդատ (VI), կալիումի մոլիբդատ (VI)
Քրոմ	Քրոմի (III) քլորիդ, քրոմի (III) լակտատ 3-ջրային, քրոմի (III) նիտրատ; քրոմի (III) սուլֆատ, քրոմի (III) նիկոտինատ, քրոմի (III) պիկոլինատ, քրոմի (III) ամինաթթվային համալիրներ
Ֆտոր	Կալիումի ֆտորիդ, կալցիումի ֆտորիդ, նատրիումի ֆտորիդ, նատրիումի մոնոֆտորֆոսֆատ
Բոր	Բորաթթու, նատրիումի բորատ
Սիլիցիում	Սիլիցիումի երկօքսիդ, օրտոսիլիցիումաթթու, կայունացրած խլինոմա, սիլիցիումաթթու (գելի ձևով)
Կոբալտ	Կոբալտի (II) ացետատ, կոբալտի (II) ասպարագինատ, կոբալտ ծծմբաթթվային 7-ջրային (կոբալտի սուլֆատ), կոբալտի ժելատային համալիրներ, կոբալտ ածխաթթվային հիմնային ջրային
Վանադիում	Նատրիումի մետավանադատ 2-ջրային, L-մալատո օքսովանադիում (IV), վանադիումի սուլֆատ, վանադիումի ասպարտատ, վանադիումի գլիցինատ, վանադիումի ցիտրատ, վանադիումաթթվային ամոնիում, վանադիումի ամինախեյատ, վանադիումի խեյատային համալիրներ
Արծաթ	Կոլոիդ արծաթ, արծաթի խեյատային համալիրներ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
 ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
 ՂԵԿԱՎԱՐ-ՆԱԽԱՐԱՐ

Դ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հավելված N 6
ՀՀ կառավարության 2014 թվականի
հոկտեմբերի 30-ի N 1210 - Ն որոշման

ՁԵՎԵՐ

ՎԻՏԱՄԻՆՆԵՐԻ ԵՎ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՄԻՆՁԵՎ 3 ՏԱՐԵԿԱՆ ԵՐԵՄԱՆՆԵՐԻ ՄՆՆԴՈՒՄ ԿԵՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎ ՀԱՎԵԼՈՒՄՆԵՐԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՈՒՄ ՕԳՏԱԳՈՐԾԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Անվանումը	Ձևը
Վիտամին A	Ռետինոլի ացետատ, ռետինոլի պալմիտատ, բետակարոտին
Վիտամին D	D2 (էրգոկալցիֆերոլ), D3 (խոլեկալցիֆերոլ)
Վիտամին E	D-ալֆա-տոկոֆերոլ, DL-ալֆա-տոկոֆերոլ, D-ալֆա-տոկոֆերոլի ացետատ, DL-ալֆա-տոկոֆերոլի ացետատ
Վիտամին B1	Թիամինի հիդրոքլորիդ, թիամինի բրոմիդ, թիամինի մոնոնիտրատ, թիամինի քլորիդ
Վիտամին B2	Ռիբոֆլավին, ֆլամինմոնոնուկլեոտիդների նատրիումական աղ (նատրիումի ռիբոֆլավին 5-ֆոսֆատ)
Վիտամին PP (նիացին)	Նիկոտինամիդ, նիկոտինաթթու
Վիտամին B6	Պիրիդոքսինի հիդրոքլորիդ, պիրիդոքսին-5'-ֆոսֆատ, պիրիդոքսին երկպալմինատ
Պանտոտենաթթու	Կալցիումի D-պանտոտենատ, նատրիումի D-պանտոտենատ, դեքսպանտենոլ
Վիտամին B12	Ցիանկոբալամին, հիդրոքսիկոբալամին
Ֆոլիաթթու	Ֆոլիաթթու, (N-պտերոիլ- L-գլուտամինաթթու)
Վիտամին C	L-ասկորբինաթթու, նատրիումի L-ասկորբատ, կալցիումի L-ասկորբատ; կալիումի ասկորբատ, 6-պալմիտիլ-L-ասկորբինաթթու (ասկորբիլպալմիտատ)
Վիտամին K	K1 (ֆիլոխինոն, ֆիտոմենադիոն)
Բիոտին	D-բիոտին
Խոլին	Խոլինքլորիդ, խոլինցիտրատ, խոլիներկտարտրատ
Ինոզիտ	Ինոզիտի միջոցներ
Կարնիտին	L-կարնիտին, L-կարնիտինի L-տարտրատ, L-կարնիտինի քլորիդրատ
Հանքային աղեր	
Կալցիում	Կալցիում ածխաթթու (կալցիումի կարբոնատ), կիտրոնաթթվի կալցիումական աղեր, կալցիումի քլորիդ, կալցիումի գլյուկոնատ, կալցիումի գլիցերաֆոսֆատ, կալցիումի լակտատ, օրտոֆոսֆորաթթվի կալցիումական աղեր (կալցիումի օրտոֆոսֆատներ)
Նատրիում (բացառությամբ 1,5-3 տարեկան երեխաների համար նախատեսված սննդի)	Նատրիումի բիկարբոնատ, նատրիումի կարբոնատ, նատրիումի ցիտրատ, նատրիումի քլորիդ, նատրիումի գլյուկոնատ, նատրիումի լակտատ, նատրիումի հիդրօքսիդ, օրտոֆոսֆորաթթվի նատրիումական աղեր
Մագնեզիում	Մագնեզիումի կարբոնատ, մագնեզիում կաթնաթթվային (մագնեզիումի ցիտրատներ), մագնեզիումի քլորիդ, մագնեզիումի գլյուկոնատ, օրտոֆոսֆորաթթվի մագնեզիումական աղեր, մագնեզիումի սուլֆատ,

	մագնեզիումի լակտատ, մագնեզիումի հիդրօքսիդ, մագնեզիումի օքսիդ
Կալիում (բացառությամբ 1,5-3 տարեկան երեխաների համար նախատեսված սննդի)	Կալիումի ցիտրատ, կալիումի լակտատ, կալիումի քիկարբոնատ, կալիումի կարբոնատ, կալիումի քլորիդ, կալիումի գլյուկոնատ, կալիումի հիդրօքսիդ, կալիում ֆոսֆորաթթվային երկտեղակայված
Ֆոսֆոր	Ֆոսֆորաթթվի կալիումական, կալցիումական, նատրիումական և մագնեզիումական աղեր
Երկաթ	Երկաթի (II) գլյուկոնատ, երկաթի (II) սուլֆատ, երկաթի (II) լակտատ, երկաթի (II) ֆումարատ, երկաթի (II, III) ցիտրատ, երկաթի (III) երկֆոսֆատ (պիրոֆոսֆատ), երկաթ տարրային (կարբոնիլային + էլեկտրոլիտիկ + ջրածին վերականգնված)
Պղինձ	Պղնձի կարբոնատ, պղնձի ցիտրատ, պղնձի գլյուկոնատ, պղնձի սուլֆատ, պղնձի L-ասպարտատ, պղնձի բիսգլիցինատ, պղնձի լիզինային համալիր, պղնձի օքսիդ, պղնձի ամինաթթվային համալիրներ
Ցինկ	Ցինկի սուլֆատ, ցինկի ցիտրատ, ցինկի գլյուկոնատ, ցինկի կարբոնատ
Մանգան	Մանգանի կարբոնատ, մանգանի քլորիդ, մանգանի ցիտրատ, մանգանի գլյուկոնատ, մանգանի սուլֆատ
Յոդ (բացառությամբ 1,5-3 տարեկան երեխաների համար նախատեսված սննդի)	Կալիումի յոդիդ, կալիումի յոդատ, նատրիումի յոդիդ, յոդկազեին (2 տարեկանից բարձր հասակի երեխաների սննդում նախատեսված կաթի հարստացման համար)
Սելեն (բացառությամբ 1,5-3 տարեկան երեխաների համար նախատեսված սննդի)	Նատրիումի սելենատ(մինչև մեկ տարեկան երեխաների կերակրման և վաղ հասակի երեխաների սննդի չոր և հեղուկ կաթնային, կաթ պարունակող և կաթնային բաղադրիչով ըմպելիքների հարստացման համար նախատեսված հեղուկ հարմարողականացված, մասնակի հարմարողականացված կաթնային խառնուրդների և դիետիկ (բուժիչ ու կանխարգելիչ) սննդի մթերքների արտադրության ժամանակ), նատրիումի սելենիտ (մինչև մեկ տարեկան երեխաների կերակրման և վաղ հասակի երեխաների սննդի չոր և հեղուկ կաթնային, կաթ պարունակող և կաթնային բաղադրիչով ըմպելիքների հարստացման համար նախատեսված հեղուկ հարմարողականացված, մասնակի հարմարողականացված կաթնային խառնուրդների և դիետիկ (բուժիչ ու կանխարգելիչ) սննդի մթերքների արտադրության ժամանակ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ-ՆԱԽԱՐԱՐ

Դ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հավելված N 7
ՀՀ կառավարության 2014 թվականի
հոկտեմբերի 30-ի N 1210 - Ն որոշման

3-14 ՏԱՐԵԿԱՆ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՄՆՆԴՈՒՄ ԿԵՆՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎ ՀԱՎԵԼՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ՎԱՂ ՀԱՍԱԿԻ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԽՈՏԱԲՈՒՍԱՅԻՆ ԹԵՅԵՐԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՀՈՒՄՔԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ

NN ը/կ	Բուսական հումքի հայերեն անվանումը	Բուսական հումքի լատիներեն անվանումը	Բույսական հումքի մասերը
1.	Սովորական անիսոն	Anisum vulgare Gaerth, Umbelliferae	Անիսոնի պտուղներ (Anisi fructus)
2.	Դեղատու տուղտ	Althaea officinalis, Malvaceae	Տուղտի արմատներ (Althaeae radix)
3.	Սև կտակենի	Sambucus nigra L., Cambucaceae	Կտակենու ցաղիքներ (Sambuci flos)
4.	Ելունդավոր կեչի	Betula verrucosa Ehrh. Betulaceae	Կեչու տերևներ (Betulae folium)
5.	Կախված կեչի	Betula pendula	Կեչու տերևներ (Betulae folium)
6.	Հիբիսկոս	Hibiscus sabdariffa L. Malvaceae	Հիբիսկոսի ծաղիկներ (Hibisci flos)
7.	Կարմիր մոլոշավարդ	Hibiscus sabdariffa L.	Մոլոշավարդի ծաղիկներ (Hibisci flos)
8.	Սովորական խնկածաղիկ	Origanum vulgare, Lamiaceae	Խնկածաղկի խոտ (Origani herba)
9.	Մորի	Fragaria, Rosaceae	Մորու տերևներ (Fragariae folium)
10.	Դեղատնային նարգիզ	Calendula officinalis L, Composite	Նարգիզի ծաղիկներ (Calendulae flos)
11.	Երկհունային եղինջ	Urtica dioica L., Urticaceae	Եղինջի տերևներ (Urticae folium)
12.	Նեղտերև նարդոս	Lavandula angustifolia , Lamiaceae	Նարդոսի ծաղիկներ (Lavadulae flos)
13.	Սրտանման լորենի	Tilia cordata Mill, Tiliaceae	Լորենու ծաղիկներ (Tiliae flos)
14.	Սովորական արքայամորի	Rubus ideaus L., Rosaceae	Արքայամորու տերևներ (Rubi idaei folium)
15.	Անտառային փիփերթ	Malva sylvestris L., Malvaceae	Փիփերթի ծաղիկներ (Malvae flos)
16.	Անտառային մոլոշավարդ	Malva Mauritiana, Malvaceae	Մոլոշավարդի ծաղիկներ (Malvae flos)
17.	Մեղվախոտ	Melissa officinalis, Lamiaceae	մեղվախոտի տերևներ (Melissae folium)

18.	Կիտրոնային անանուխ	Melissa officinalis, Lamiaceae	Անանուխու տերևներ (Melissae folium)
19.	Պղպեղաձաղձ	Mentha piperita, Lamiaceae	Պղպեղաձաղձի տերևներ (Menthae piperitae folium)
20.	Չիչխան	Hippophae rhamnoides L., Elaeagnaceae	չիչխանի տերևներ (Hippophaes folium)
21.	Խոշոր եզնալեզու	Plantago major L., Plantaginaceae	Եզնալեզվի տերևներ (Plantaginis herba)
22.	Միջին եզնալեզու	Plantago media L, Plantaginaceae	Եզնալեզվի տերևներ (Plantaginis herba)
23.	Նշտարած եզնալեզու	Plantago lanceolate L, Plantaginaceae	Եզնալեզվի տերևներ (Plantaginis herba)
24.	Լվի եզնալեզու	Plantago psyllium L, Plantaginaceae	Սերմերի կլեպահան (Plantaginis tunica semen)
25.	Դառը թուրինջ	Citrus aurantium Rutaceae	թուրինջի կեղև
26.	Դեղատնային երիցուկ	Matricaria recutita L., Compositae	Երիցուկի ծաղիկներ (Chamomillae flos)
27.	Սև հաղարջ	Ribes nigrum L, Saxifragaceae.	Հաղարջի տերևներ (Ribi nigri folium)
28.	Բուրավետ ուրց	Thymus vulgaris L, Lamiaceae	Ուրցի խոտ (Thymi herba)
29.	Ուրց	Thymus serpyllum, Lamiaceae	Ուրցի խոտ (Thymi herba)
30.	Սողազող ուրց	Thymus serpyllum, Lamiaceae	Ուրցի խոտ (Thymi herba)
31.	Սովորական քեմոն	Carum carvi, Umbellifere	Քեմոնի պտուղներ (Cari carvi fructus)
32.	Սովորական հոռոմսամիթ	Foeniculum vulgare Mill, Umbelliferae	Հոռոմսամիթի պտուղներ (Foeniculi fructus)
33.	Դեղատու սամիթ	Foeniculum vulgare Mill, Umbelliferae	սամիթի պտուղներ (Foeniculi fructus)
34.	Սև հապալաս	Vaccinium myrtillus L, Vacciniaceae.	Սև հապալասի պտուղներ (Myrtilli fructus)
35.	Մասուր	Rosa, Rosaceae	Մասուրի պտուղներ (Rosae fructus)
36.	Հապալաս	Vaccinium vitis idaea L, Vacciniaceae.	Հապալասի պտուղներ (Vaccini fructus)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ-ՆԱԽԱՐԱՐ

Դ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ